

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Osobnost Dominika Pecky a vývoj české katolické
teologie po 2. světové válce**

Marcela Vajsová

Plzeň 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Osobnost Dominika Pecky a vývoj české katolické
teologie po 2. světové válce**

Marcela Vajsová

Vedoucí práce:

Mgr. et Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2015

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce Mgr. et Bc. Dagmar Demjančukové, CSc. za poskytnuté konzultace, užitečné rady, připomínky a pečlivé vedení mé práce.

Moje poděkování patří rovněž praneteři Dominika Pecky, paní Anně Mackové, za laskavé a milé vyprávění o svém prastrýci. Velmi si vážím jejího vstřícného přístupu, trpělivosti a podpory, kterou mi věnovala v průběhu psaní této práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 HISTORICKÝ KONTEXT A VLIVY PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ ČESKÉ KATOLICKÉ TEOLOGIE VE 20. STOLETÍ	9
1.1 Církevně náboženské poměry mezi dvěma světovými válkami.....	9
1.2 Reformace uvnitř církve	10
1.3 Vztah československého státu a Církve katolické	10
1.4 Postoj českého duchovenstva v období 2. světové války	12
2 OSOBNOST DOMINIKA PECKY: ZÁKLADNÍ BIOGRAFICKÉ ÚDAJE ..	13
3 DOMINIK PECKA: VLIVY A INSPIRAČNÍ ZDROJE OD DĚTSTVÍ PO POČÁTKY KNĚŽSKÉ SLUŽBY	15
3.1 Dětství a dospívání, počátky kněžské činnosti	15
3.1.1 Dětství a dospívání	16
3.1.2 Počátky kněžské činnosti.....	21
4 PECKOVA PEDAGOGICKÁ ČINNOST	24
4.1 Nové metody pastorační.....	27
5 DÍLO DOMINIKA PECKY	31
5.1 Přehled autorovy literární tvorby	31
5.1.1 Knihy s náboženskou nebo filozoficko - teologickou tematikou	32
5.1.2 Práce pedagogické	33
5.1.3 Beletristická tvorba.....	33
5.2 Člověk : Filozofická antropologie	34
5.2.1 Člověk I.....	36
5.2.2 Člověk II.....	39
5.2.3 Člověk III.....	41

5.2.4	Hodnocení a přínos Peckovy Filozofické antropologie.....	42
6	VÝVOJ ČESKÉ KATOLICKÉ TEOLOGIE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE.....	44
6.1	Historický kontext vývoje událostí po 2. světové válce	44
6.2	Katolicismus po roce 1945 – charakteristika poválečného třiletí.....	45
6.3	Vztah státu a církve po roce 1948	46
6.4	Schizmatická státní „Katolická akce“	47
6.5	Nové církevní zákony	48
7	KNĚŽÍ ZA MŘÍŽEMI.....	49
7.1	Dominik Pecka	49
7.2	Silvestr Maria Braito.....	51
7.3	Metoděj Habáň	53
7.4	Jan Evangelista Urban	55
8	ODKAZ DOMINIKA PECKY JAKO NOSITELE DUCHOVNÍ OBNOVY A NOVÝCH FOREM PASTORACE	57
9	ZÁVĚR.....	59
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	62
11	RESUMÉ.....	67
12	PŘÍLOHY	68

ÚVOD

Dne 4. srpna 2015 uplyne již 120 let od narození významného kněze, spisovatele, filozofa a pedagoga Dominika Pecky. Tento představitel české katolické teologie byl zároveň velmi aktivní a tvůrčí osobností s obdivuhodným přehledem a širokým spektrem zájmů. Věnoval se kněžské činnosti a filozofii, byl literárně činný a zároveň většinu svého aktivního života zasvětil výchově mládeže v duchu křesťanských zásad. Moje rozhodnutí při volbě tématu bakalářské práce bylo motivováno snahou o připomenutí odkazu této význačné osobnosti v souvislosti s blížícím se výročím narození. Hlavním podnětem, vedoucím ke zvolení uvedeného tématu se stala Peckova autobiografická kniha *Starý profesor vzpomíná*. V ní na mě Pecka zapůsobil jako srdečný, moudrý a vtipný člověk s širokým záběrem činnosti, který s porozuměním, pracovitostí a pílí dokázal naplnit své kněžské poslání, přestože jeho život nebyl vždy snadný.

Cílem práce je částečně zmapovat životní osudy a dílo tohoto moravského kněze do počátku šedesátých let 20. století. Po 2. světové válce a především po roce 1948, kdy došlo v tehdejší Československu ke změně politického režimu, se kněží ocitli v nelehké situaci. Důsledky nástupu totalitní komunistické moci byly pro představitele církve fatální. Mnozí byli pronásledováni a někteří se dokonce ocitli ve vězení. Tento osud postihl také Dominika Pecku a některé jeho přátele a kněze z řad katolické církve. Situaci české katolické teologie v období po 2. světové válce a především po roce 1948 je věnována druhá část bakalářské práce. Pozornost v této části je zaměřena především na důsledky některých komunistických opatření a praktik, s jejichž pomocí se snažili tehdejší představitelé režimu o likvidaci církve. Uvádím zde krátce životní osudy několika katolických kněží, Peckových přátel a spolupracovníků, kteří byli taktéž komunistickým režimem pronásledováni a perzekvováni. Vzhledem k doporučenému rozsahu práce je téma zpracováno do počátku šedesátých let 20. století. Další vývoj událostí a ostatní období Peckova života připomínám pouze ve stručnosti.

Práce je pro lepší orientaci rozdělena do několika kapitol. Začátek je věnován historickému kontextu doby, v níž Pecka žil, a to hlavně poměrům a změnám v samotné církvi nebo ve vztahu státu a církve, které ovlivnily vývoj české katolické teologie ve 20. století. Po krátkém představení osobnosti Dominika Pecky formou autobiografických údajů se zaměřuji na vývoj událostí, které formovaly a ovlivnily jeho životní postoje a názory v období dětství a dospívání až po počátky kněžské služby. Samostatná kapitola se zabývá Peckovou pedagogickou činností. Nejen práce pedagoga,

ale vůbec výchova mládeže i v mimoškolním prostředí byla jednou z jeho nejdůležitějších činností, jíž zasvětil většinu svého aktivního života. Pátá kapitola přibližuje rozsáhlou a žánrově pestrou literární a beletristickou tvorbu. Právě pro velký rozsah autorova díla ji nebylo možno zpracovat podrobně. Nabízím pouze částečný přehled Peckova díla. Více pozornosti je věnováno nejrozsáhlejšímu a dle autora jeho nejvýznamnějšímu tvůrčímu počinu, třídílné Filozofické antropologii: *Člověk*.

Druhá část práce se zaměřuje na období vývoje české katolické teologie po 2. světové válce, zejména na vývoj po únoru roku 1948. V sedmé kapitole krátce zmiňuji Peckovy zkušenosti a postřehy z komunistického vězení, které velmi poutavou a mnohdy i vtípnou formou, popisuje ve svém románu *Z deníku marnosti*. Přibližuji osudy třech jeho přátel a spolupracovníků, kteří rovněž zakusili perzekuci a pobyt ve vězeňské cele. Poslední kapitola připomíná odkaz Dominika Pecky, jeho celoživotní snahu o duchovní obnovu církve a vytvoření nových forem pastorače. V závěru shrnuji předložené informace a na jejich základě se pokouším charakterizovat osobnost Dominika Pecky, význam jeho práce a díla pro současnou generaci kněží a laiků.

Podklady pro vypracování bakalářské práce jsem čerpala, z již zmíněné autobiografické knihy Dominika Pecky *Starý profesor vzpomíná*, z jeho další beletristické tvorby a Filozofické antropologie *Člověk*. Velkou inspirací pro mě byla publikace Petra Husáka *Osobnost Dominika Pecky a vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. Husákovi se, dle mého názoru, podařilo velmi pěkně zmapovat celý Peckův život a vývoj nových forem pastorační činnosti kněží v průběhu 20. století. Důležité informace a poznatky jsem našla v knize Stanislava Balíka a Jiřího Hanuše *Katolická církev v Československu 1945-1989* nebo v kronice české katolické církve z doby po 2. světové válce *Neumlčená I, II* od Václava Vaška. Velmi zajímavé a poutavé vyprávění praneteře Dominika Pecky, paní Anny Mackové, mi přiblížilo osobnost tohoto kněze po lidské stránce.

1 HISTORICKÝ KONTEXT A VLIVY PŮSOBÍCÍ NA VÝVOJ ČESKÉ KATOLICKÉ TEOLOGIE VE 20. STOLETÍ

Dříve, než přistoupíme k ústřednímu tématu práce, je třeba přiblížit politickou situaci a duchovní klima doby, v níž žili a pracovali Dominik Pecka a ostatní kněží. Ve druhé části této práce bude věnována pozornost vývoji české katolické teologie v období po 2. světové válce, které je charakteristické nástupem komunistické moci, jež měla pro vývoj české církve fatální důsledky. Pro ucelený přehled a celkový kontext umožňující pochopení situace českého katolicismu je však třeba přiblížit události předcházející totalitnímu režimu, tedy období 1. poloviny 20. století.

1.1 Církevně náboženské poměry mezi dvěma světovými válkami

Atmosféra v období po 1. světové válce a vzniku československého státu byla naladěna spíše proticírkevně a protinábožensky. Tato situace byla už dříve zapříčiněna zejména proticírkevní agitací mladočeských a realistických kruhů a servilním postojem tehdejší hierarchické společnosti k rakouské monarchii, kdy např. některé moravské katolické časopisy do poslední chvíle psaly výhradně prorakousky, což zapříčinilo oprávněný odpor české veřejnosti. Vyvrcholením této situace bylo zničení mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze (symbolu vítězství katolické Prahy nad luteránskými Švédy v 17. století) 3. listopadu 1918. Tento počin je možno chápat jako signál ke konečnému zúčtování s Římem a katolicismem. V rámci proticírkevního boje byla chystána církevní reforma v podobě rozluky církve a státu. Vlivem vnitropolitických problémů uvnitř státu a s ohledem na katolické Slovensko československá vláda nakonec od připravované rozluky odstoupila a nezahrnula ji do původně plánované osnovy ústavní listiny.¹

---

¹ KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, 1991, 281 s. ISBN 80-711-3003-6, s.239-240.

1.2 Reformace uvnitř církve

V kritickém období po převratu se vedení české katolické církve ujal kněžský spolek „*Jednota katolického duchovenstva*“, v jehož čele stanuli představitelé tzv. *Katolické moderny*. Většina českého duchovenstva se přihlásila ke členství v tomto spolku. Výbor spolku vypracoval a na jaře roku 1919 předložil papeži Benediktovi XV. své reformní požadavky týkající se, mimo jiné, rozšíření církevní samosprávy a možnosti laické spolupráce nebo návrhu na liturgii v lidovém jazyce. Návrhy spolku byly zaměřeny spíše nacionálně na úkor církevní univerzality. V Jednotě došlo k ideovému rozštěpení na dva tábory.² Představitelé pravice uznávali nutnost reform, ale zároveň kladli důraz na dodržování kázně a mravního řádu a energicky vystupovali proti rozvrtným tendencím v náboženském životě českého lidu. Radikální levice představovala umírněný a silný střední proud čítající na 200 kněží, kteří vystupovali jako skuteční modernisté. Na návrh nového pražského arcibiskupa profesora Františka Kordače, který byl odpůrcem radikálních novot a požadavků, byla Jednota počátkem roku 1920 rozpuštěna. Kněží, kteří opustili katolickou církev, založili v lednu 1920 vlastní náboženskou společnost - *Církev československou*. Představitelé české evangelické obce helvétského a augsburského vyznání se v roce 1918 sjednotili do *Československé církve evangelické*. Do jejich řad přestoupilo pouhých 60000 občanů, kteří opustili katolickou církev.³

1.3 Vztah československého státu a Církve katolické

Vztahy mezi státem a církví zůstávaly stále napjaté i přesto, že nebyla provedena plánovaná rozlučka státu a církve. Docházelo k rozporům na obou stranách. V roce 1925 byly zrušeny některé významné církevní svátky (mariánské - 2. února, 25. března, 8. září) a zavedeny památné dny (28. října, 5-6. července, Svátek práce) a především se konaly oslavy 510. výročí upálení Jana Husa. Zastoupení Svaté Stolice vidělo v tomto kroku provokaci a odvolalo svého nuncia. K obnovení diplomatického styku s Vatikánem došlo až v roce 1928.⁴ Další „smířlivá“ politika pokračovala při oslavách svatováclavského milénia v roce 1929, kterých se zúčastnil prezident státu.

² KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha, s. 241.

³ Tamtéž, s. 241-242.

⁴ Tamtéž, s. 243.

Na celostátním sjezdu katolíků Československé republiky v roce 1935 přivítala vláda papežského legáta se všemi poctami a úctou, která této funkci náleží. Při prezidentských volbách, koncem roku 1935, podpořily katolické strany volbu prezidenta dr. Beneše a zajistily si tak podmínky pro klidný vývoj své církve.⁵ Korektní vztahy panující ve státě od konce dvacátých let 20. století mezi církví a státem, byly zároveň jistou obranou před nebezpečným extremismem, který představovaly komunistická strana nebo hrozba fašistické reakce.⁶

I přes typickou nejednoznačnost ve vztahu mezi státem a politikou zůstalo náboženství důležitou součástí života české společnosti. V rámci Římskokatolické církve se postupně vymeziply tři hlavní proudy reagující na vzniklou situaci:

1. **Konzervativní proud** - jeho chování vůči politické situaci, bylo spíše neutrální, jeho příznivci z řad venkovských obyvatel, řeholních řádů a velké části kléru navazovali na tradiční formy náboženského života. Tito představitelé působili v různých náboženských a nepolitických spolcích např. Orel.⁷
2. **Tolerantní proud** - jeho cílem bylo zařazení katolické církve do politického a veřejného života.⁸
3. **Kritici náboženské situace** - tento proud byl charakteristický kritikou nových poměrů, omezujících církev ve školství a rodinném životě, obviňoval režim z mravního úpadku a podporoval principy autoritativního režimu.⁹

V tomto výše zmíněném období dvacátých let 20. století začíná své kněžské působení nová generace kněží, mezi něž patřil i Dominik Pecka. Cílem jejich pastorační práce byla snaha o duchovní obnovu českého katolicismu, probuzení zájmu laické veřejnosti, zejména z řad mládeže, o duchovní život, víru a náboženské otázky.¹⁰ Snahy

⁵ KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha, s. 243 - 244.

⁶ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 151 s., iv s. obr. příl. Quaestiones quodlibetales. ISBN 978-80-7325-276-2, s. 19.

⁷ VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, c2010, 243 s. ISBN 978-802-4724-683, s. 90.

⁸ Tamtéž, s. 90.

⁹ Tamtéž, s. 91.

¹⁰ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*, 2012, s. 27.

těchto „buditelů“ byly výrazně ochromeny v období 2. světové války a následně po nástupu totalitního režimu. Vývoji českého katolicismu v období po 2. světové válce bude věnována samostatná kapitola.

1.4 Postoj českého duchovenstva v období 2. světové války

Období 2. světové války se stalo významným mezníkem v dějinách českého národa. Okupace národa znamenala pro občany státu a představitele církve těžkou zkoušku osobní statečnosti a morální odpovědnosti. Vztah společnosti k náboženství byl v této době odsunut na vedlejší kolej a stal se spíše okrajovou záležitostí. Lidé byli nuceni vyrovnávat se s mnoha problémy spojenými s ohrožením vlastního života a strachem o své blízké a rodiny. Ve společnosti vládl strach a nedůvěra. Přesto i v této nelehké době okupace *„vystupovala naprostá většina představitelů katolické církve (s výjimkou početně relativně slabého a politicky izolovaného křídla katolických ultrakonzervativců, kteří se zdiskreditovali v období tzv. druhé republiky) a dalších křesťanských denominací velmi statečně a mnozí z nich se dokonce zapojili do protinacistického odboje.“*¹¹

Představitelé odboje byli nacisty pronásledováni a krutě trestáni. Za války bylo uvězněno více než 500 českých duchovních a více než 100 z nich bylo zabito.¹²

Po osvobození českých zemí došlo k částečné obnově náboženského života společnosti. Vycházely katolické týdeníky, vznikaly nové církevní spolky a mnohé spolky a náboženské skupiny z předválečného období obnovily svoji činnost. Další vývoj politické situace českého státu po roce 1948 však přinesl představitelům nejen katolických, ale i dalších církevních společností mnoho problémů v podobě pronásledování a restrikcí.¹³

Následující kapitoly představí osobnost kněze, filozofa, spisovatele a pedagoga, který významnou měrou přispěl k rozvoji české katolické církve a k jejímu přiblížení mládeži a laické veřejnosti.

---

¹¹ VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*, 2010, s. 93-94.

¹² Tamtéž, s. 94.

¹³ Tamtéž, s. 94.

2 OSOBNOST DOMINIKA PECKY: ZÁKLADNÍ BIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Dominik Pecka se narodil 4. srpna roku 1895 v moravské obci Čejkovice jako páté a poslední dítě rodičů Alberta a Filomeny Peckových. Patřil mezi nadané žáky brněnského gymnázia. Po maturitě vstoupil do kněžského semináře a po jeho ukončení byl 5. července 1918 vysvěcen na kněze.¹⁴

Místem jeho prvního kněžského působení se stala moravská obec Tuřany. Později působil ještě v několika dalších jihomoravských farnostech - Loděnice, Troubsko. V roce 1924 nastoupil kněžskou službu v brněnských Zábrdovicích.¹⁵

Další důležitá etapa Peckova života započala o dva roky později, kdy nastoupil jako profesor náboženství na jihlavské gymnázium. Zde působil až do počátku 2. světové války. Na gymnáziu se nevěnoval pouze pedagogické činnosti, ale i různým mimoškolním aktivitám. Byl literárně činný, redigoval časopis katolických středoškolských studentů *Jitro*, spolupodílel se na organizování studentských táborů a exercií.¹⁶ Toto období jeho činnosti, ve 20. - 30. letech, lze považovat za jedno z nejplodnějších. Po uzavření jihlavského gymnázia se stal profesorem náboženství v Brně. Zde působil v době 2. světové války. Před koncem války byl povolán zpět do Jihlavy, aby zde pomáhal při obnově zdejšího školství. Na krátký čas se stal dokonce členem nově vzniklého revolučního národního výboru, jehož úkolem bylo, s ohledem na blížící se konec války, úsilí o udržení veřejného a občanského pořádku.¹⁷

V roce 1946 se znovu vrátil do Brna, kde začal vyučovat studenty gymnázia v městské části Brno - Husovice. Stal se diecézním referentem Studentské katolické akce, která organizovala a monitorovala činnost mládežnických aktivit.¹⁸

Po únorových událostech roku 1948, které přinesly politický převrat a nastolení komunistického totalitního režimu, se ani Pecka nevyhnul pronásledování ze strany proticírkevně zaměřené státní moci. Až do roku 1953 mohl učit na husovickém

---

¹⁴ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996, 311 s. Memoria, sv. 2. ISBN 80-711-3183-0, s. 287.

¹⁵ Tamtéž, s. 287.

¹⁶ Tamtéž, s. 287.

¹⁷ Tamtéž, s. 287.

¹⁸ Tamtéž, s. 287.

gymnáziu, nemohl však již svobodně publikovat a pracovat se studenty jako doposud. Bohosloveckým učilištěm v Brně byl v tomto období jmenován docentem sociologie.¹⁹

Na svátek sv. Václava v roce 1953 byl zatčen a dvě noci nepřetržitě vyslýchán Státní bezpečností. Po tomto incidentu se ještě zhoršil, jeho již tak chatrný zdravotní stav a byl nucen podstoupit delší ozdravný pobyt v Karlových Varech a později u řádových sester v Žernůvce u Tišnova. Po svém návratu z léčení na jaře roku 1954 navštívil Pecka své přátele v Charitním domově na Moravci, kde byl znovu zatčen Státní bezpečností a následně, po politickém procesu, odsouzen a uvězněn ve věznicích na Pankráci a ve Valdicích. Odtud byl propuštěn v květnu roku 1955 při příležitosti amnestie, vztahující se k desátému výročí konce 2. světové války.²⁰ Po návratu z výkonu trestu mu byl odebrán státní souhlas k výkonu kněžské služby. V té době přijal místo zповědníka Kongregace milosrdných sester III. řádu sv. Františka, která sídlila v Brně v Grohově ulici. Zde působil až do svého druhého zatčení v roce 1958, kdy byl odsouzen a uvězněn za maření státního dozoru nad církvemi na čtrnáct měsíců do věznice na Mírově. Své vzpomínky na léta strávená ve vězeňském prostředí vylíčil v románu *Z deníku marnosti*. Jeho vězeňské útrapy, z nichž se navrátil s podlomeným zdravím, skončily v únoru roku 1960.²¹

Dominik Pecka nezhálel ani v nelehkém období svého pronásledování. Po tuto dobu intenzivně pracoval na svém životním díle, rozsáhlé práci věnované filozofické antropologii nazvané *Člověk*. Rukopis této trilogie, která je Peckovým životním dílem, byl při jeho posledním zatčení zabaven Státní bezpečností. Zásluhou neteře Anny Řídké byl však rukopis zachráněn a v letech 1970-1971 vyšlo toto dílo v Křesťanské akademii v Římě.²²

Rok 1968 přinesl krátké uvolnění politického režimu a Peckovi bylo umožněno znovu veřejně působit. Věnoval se přednáškám a kněžské činnosti. Rovněž se mu podařilo přepracovat a uveřejnit některá svá starší díla. Po částečném soudním rehabilitování byl 10. června 1969 jmenován čestným doktorem teologie. Počátkem sedmdesátých let, v nastupujícím období normalizace, byl znovu umlčen a donucen

¹⁹ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 287.

²⁰ Tamtéž, s. 287 – 288.

²¹ Tamtéž s. 288.

²² Tamtéž, s. 288-289.

stáhnout se do ústraní.²³ Mohl vykonávat, na základě státního souhlasu, pouze bohoslužby v kapucínském kostele Nalezení svatého kříže v Brně. Podzim života věnoval své rodině, přátelům a věřícím, kteří navštěvovali kostel, kde sloužil bohoslužby. Jeho posledním literárním dílem jsou vzpomínky na vlastní životní pouť naplněnou láskou k Bohu a bližním a zároveň provázenou mnohými překážkami a útrapami. Svoji vzpomínkovou knihu, psanou formou vlastního životopisu, dokončil čtyři roky před smrtí v roce 1977. Kniha vyšla v roce 1996 pod názvem *Starý profesor vzpomíná*.²⁴

Dlouhou životní pouť zakončil Dominik Pecka v kněžském domově na Moravci 1. května roku 1981 ve věku nedožitých 86 let. Místem jeho posledního odpočinku se stal kněžský hrob v rodných Čejkovicích.²⁵

3 DOMINIK PECKA: VLIVY A INSPIRAČNÍ ZDROJE OD DĚTSTVÍ PO POČÁTKY KNĚŽSKÉ SLUŽBY

Osobnost Dominika Pecky se formovala v nelehkých podmínkách tehdejší doby. Zažil dvě světové války a třicetileté období tvrdého totalitního režimu. Jeho životní pouť byla provázena různými událostmi, osobami a peripetemi, ovlivňujícími jeho názory, postoje a rozhodnutí. Díky své houževnaté a pracovité povaze dokázal vytvořit nejen obdivuhodně rozsáhlé dílo, přiblížit lidem vlastní myšlenky, názory a získané poznatky, ale především zcela naplnit poslání kněžské služby, kterou si v mládí zvolil a jíž zůstal, i přes mnohé překážky, po celý svůj dlouhý život věrný.

3.1 Dětství a dospívání, počátky kněžské činnosti

Cílem této krátké sondy do Peckova života je představit některé zdroje inspirace a vlivy motivující jeho osobnostní rozvoj.

---

²³ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Doc.PhDr. Helena Pavlincová, Ph.D., s. 4.

²⁴ Tamtéž, s. 4.

²⁵ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 289.

3.1.1 Dětství a dospívání

Dominik Pecka se narodil ve starobylé obci Čejkovice na moravském Slovácku. Jeho rodiče byli zbožní katolíci a svého syna nechali pokřtít v čejkovickém kostele. Kmotrem malého Dominika se stal místní farář P. Eduard Keller. Tak popisuje Pecka ve vzpomínkách svůj: „(...) vstup do života a společenství jedné, svaté, všeobecné a apoštolské církve.“²⁶

Peckův otec byl bednářem a pokračovatelem rodinné tradice. Syn s úctou a obdivem pozoroval svého otce při práci, a jak malý Dominik rostl, uvědomoval si, obtížnost této práce, závislé na odběru spotřebitelů a dodávce materiálu potřebného pro výrobu vinařských sudů. Již od dětství vnímal tíživou ekonomickou situaci rodiny. Možná i jeho pozdější rozhodnutí, věnovat se studiu, bylo motivováno snahou o dosažení dobrého společenského postavení, aby díky tomu mohl materiálně pomoci své rodině.²⁷

Na matku vzpomínal Pecka jako na laskavou, velmi pracovitou a přísnou osobu, která vždy dodržovala své zásady a rozhodnutí. Přestože nebyl matkou tělesně trestán, vnímal ji jako autoritu. Největším trestem pro něho bylo matčino zatvrzelé mlčení. Příkladná matčina pracovitost a zbožnost byla rovněž jedním z faktorů ovlivňujících Peckův životní postoj. Ve vlastním životopise uvádí vzpomínku své matky na událost z jeho raného dětství, kdy byl pokárán za to, že rozbil nádobu s octem. Utekl ke starodávné lisovně vína - presúzu, a tam se u výklenku s Kristovou soškou modlil a vedl svůj první důvěrný duchovní rozhovor s Bohem.²⁸

Školní docházku započal Dominik Pecka v čejkovické škole v šesti letech. V životopisné knize *Starý profesor vzpomíná*, vypráví o učitelích a jejich metodách výuky. Nejraději měl hodiny náboženství s panem farářem Navrátillem. Velmi ho zaujalo vyprávění o biblických příbězích, které v podání pana učitele doslova znovu ožívaly.²⁹

Na doporučení učitele Rosendorfského se rodiče rozhodli přihlásit nadaného Dominika na obecní gymnázium v Kyjově, odkud po roce přešel do chlapeckého semináře v Brně ve Veverí ulici. Na léta strávená v semináři si neuchoval příjemné

²⁶ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 17.

²⁷ Tamtéž, s. 17-18.

²⁸ Tamtéž, s. 20.

²⁹ Tamtéž, s. 23.

vzpomínky. Výchova a výuka zde byly založeny především na autoritativním a tvrdém vynucování poslušnosti a řádu. Tento přístup se absolutně neslučoval s jeho dobrosrdečnou povahou a slovanským temperamentem. Jen těžko si zvykal a přizpůsoboval se zdejšímu prostředí.³⁰ Právě pobyt v semináři, kde vládl přísný režim, ovlivnil jeho pozdější pedagogickou dráhu. V roli pedagoga se snažil neopakovat chyby svých tehdejších učitelů a přistupovat k výchově mládeže sice přísně, ale zároveň přátelsky, vstřícně a s pochopením.³¹ Poněkud příznivěji hodnotil Pecka pedagogy brněnského vyššího gymnázia. Zaujaly ho přednášky dějepisu profesora Huberta Doležila, jenž věnoval zvláštní pozornost, mimo jiné, i dějinám umění. Používal při svých výkladech i názorné pomůcky - obrazy, diagramy, portréty významných osobností, a tak se mu podařilo vzbudit zájem svých studentů o tento obor. Peckovu spisovatelskou a publicistickou dráhu rovněž ovlivnil další z vyučujících brněnského gymnázia, češtinář dr. Stanislav Souček. Ten byl zároveň prvním čtenářem a kritikem Peckových nejranějších literárních pokusů.³²

Už na střední škole se projevoval Peckův zájem o literární a kulturní činnost. Spolu se svým spolužákem a kamarádem Františkem Švestkou vydali sbírku nazvanou *Od nás*, kde Pecka publikoval několik příspěvků.³³

Středoškolská studia zakončil maturitou s výborným prospěchem. Celkově však výuku na tehdejších gymnáziích nehodnotí příliš pozitivně. Ve svém životopise uvádí, že v názorech vyučujících profesorů převládal racionalismus 18. století, kladoucí důraz na práci a vědění, kdy náboženství ustupuje do pozadí. V 19. století dochází k dalšímu prohlubování a preferování vědeckého poznání. Tento jev byl po francouzském vzoru nazván scientismem.³⁴ Věda se začíná oddělovat od filozofie a filozofie od teologie. Upřednostňována je autonomie člověka, kdy člověk sám sobě určuje zákony a normy, podle nichž jedná a není podřízen žádné vyšší cizí moci. Posmrtný život, dle tohoto názoru, nelze dokázat

³⁰ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 12.

³¹ Tamtéž, s. 12.

³² PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 51.

³³ Tamtéž, s. 55.

³⁴ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 27.

a je pouze záležitostí víry. Proti těmto názorům se Pecka ve svém díle ohrazuje a snaží se o prosazení a syntézu náboženství, vědy a rozumu.³⁵

Po absolvování gymnázia se Dominik Pecka vrátil domů a rozhodoval se o své budoucnosti. Vzhledem k tíživé finanční situaci rodiny nemohl přemýšlet o dalším pokračování ve studiu na univerzitě. V této době navštívil bývalého profesora francouzštiny z brněnského gymnázia, Louise Špačka, a ten mu zapůjčil několik knih francouzských autorů. Jednalo se většinou o díla katolických spisovatelů, např. Paula Claudela, J. K. Huysmansse, E. Psichariho a zejména Leona Bloye.³⁶ Jejich četba na něho silně zapůsobila a stala se, mimo jiné, podnětem pro volbu jeho budoucího povolání. Tehdejší pohled na církev a kněží byl, dle Peckova mínění, velmi negativní. *„Kněz byl v očích tehdejších vzdělanců služebník vysoké hierarchie, která byla doménou německé, a tudíž Čechům nepříznivé šlechty, udržovatel zkostnatělých tradic a planého, lidu nesrozumitelného obřadnictví, zpátečník vzpírající se každému pokroku, tmář myslící a žijící v rozporu s vítěznou vědou.“*³⁷ V knihách francouzských katolických autorů však Pecka našel jiný názor a pohled na církev. Byla zde představována jako duchovní neviditelné společenství, jehož hlavou je Kristus a věřící představují jeho údy.³⁸

Další důležitou roli v procesu volby povolání sehrála Peckova jistá zvědavost a touha po poznání zakázaného ovoce. Již na střední škole byl samotnými profesory náboženství, dr. Korcem a jeho zástupcem, dómským vikářem Haňávkou, odrazován od volby kněžského povolání, jež bylo, dle jejich slov, provázeno mnohými obtížemi, o kterých svým studentům vyprávěli.³⁹ V neposlední řadě zapůsobily na Dominika Pecku i nepříjemné vzpomínky na pobyt v chlapeckém semináři, kde zažil mnohé útrapy spojené s despotickými a autoritativními metodami výchovy. O této zkušenosti hovoří ve svých pamětech jako o inspiračním zdroji pro pozdější vlastní pedagogickou a vychovatelskou činnost. I ostatním kolegům doporučoval, aby usilovali při své práci o naplnění této myšlenky: *„Dělejte*

---

³⁵ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 27.

³⁶ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 59.

³⁷ Tamtéž, s. 60.

³⁸ Tamtéž, s. 60.

³⁹ Tamtéž, s. 59.

*to, co se Vám na vlastních vychovatelích líbilo, a co se Vám na nich nelíbilo, nedělejte.*⁴⁰

Vzhledem k tomu, že v roce 1914 vypukla 1. světová válka, objevila se v Peckově životě reálná hrozba nuceného nástupu vojenské služby.

Všechny výše jmenované vlivy a okolnosti motivovaly Pecku k jeho rozhodnutí, a proto, po delším váhání, podal na poslední chvíli přihlášku do kněžského semináře v Brně. Na podzim roku 1914 se stal studentem teologie. Jelikož budovy brněnského semináře byly obsazeny vojskem, probíhala výuka v náhradních prostorách, v biskupském zámku v Chrlících. Pecka se zde setkal s několika bývalými spolužáky z brněnského gymnázia a díky družnému přátelství velmi rychle přivykl novému prostředí.⁴¹

Již v době studia v kněžském semináři se začal věnovat literární činnosti. Přispíval do bohosloveckého časopisu *Museum*, který později i redigoval. Důležitým mezníkem pro jeho další duchovní vývoj bylo setkání a seznámení s myšlenkami profesora filozofie a dogmatiky dr. Josefa Pospíšila, významného představitele a propagátora tomistické filozofie. Pecka velmi oceňoval jeho znalost díla Tomáše Akvinského a výbornou orientaci v moderních přírodních vědách.⁴²

Vlivy tomismu⁴³ se promítají v celém Peckově díle. Na zásadách, vyplývajících z učení novotomismu, postavil své nejrozsáhlejší dílo - třídílnou Filozofickou antropologii: *Člověk*. O tomto díle bude na dalších stránkách práce pojednáno podrobněji. Petr Husák ve své knize o Dominiku Peckovi upozorňuje na rozdíl odlišující Peckovy názory od názorů dr. Pospíšila. Jejich názory se podle Husáka rozcházejí v pohledu na moderní umění. Dr. Pospíšil zastává charakteristický postoj katolické církve vyznačující se odstupem od moderní kultury. V Pospíšilových názorech zaznívá ostrá kritika představitelů moderního umění, v jejichž díle vidí

⁴⁰ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 61.

⁴¹ Tamtéž, s. 62-63.

⁴² LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 17.

⁴³ Katolická filozofická škola navazující na učení Tomáše Akvinského, novodobá etapa vývoje tomismu, oficiální filozofická doktrína katolické církve. V základních otázkách podřizuje novotomismus prvky aristotelismu (učení o bohu jako prapříčině, o formě a látce, možnosti a skutečnosti) tomistickým principům souladu víry a rozumu a dalším dogmatům katolické věrouky. Hlavními představiteli byli: J.Maritain, M.Grabman, E.H.Gilsona další. RED- .Tomismus. In: *Cojeco: encyklopedie* [online]. 14.3.2000, 15.12.2003 [cit.2015-03-15]. Dostupné z:

http://www.cojeco.cz/index.php?s_term=&s_lang=2&detail=1&id_desc=98196.

odklon od Boha. Pecka oproti těmto názorům projevuje větší otevřenost a nadhled při posuzování děl moderních umělců. Dokazuje to jeho zájem o tvorbu moderních autorů, např. již výše zmíněného básníka Paula Claudela nebo Francise Jammese.⁴⁴ Peckova kritika vůči modernímu umění není tak útočná a negativní jako Pospíšilova. Je vedena spíše snahou o pochopení a toleranci.⁴⁵

Zdrojem Peckova otevřenějšího přístupu k umění je, mimo jiné, i dílo francouzského filozofa a teologa Jacquese Maritaina. Hlavní myšlenka Maritainova díla *Umění a scholastika* spočívá v tom, že umělec, prostřednictvím své tvorby, *rozvíjí Boží dílo*.⁴⁶ Dalším inspirativním zdrojem pro Pecku *byla maritainova idea teocentrického integrálního humanismu*.⁴⁷

V závěru této podkapitoly bude uveden ještě jeden, neméně podstatný zdroj, který vedl a směřoval Pecku v jeho činnosti, jak kněžské, tak i pedagogické. Článek Petra Husáka *Proměny kněžské identity v prostředí českého katolicismu ve 20. století* popisuje nový přístup katolického duchovenstva ve sledovaném období k pojetí kněžské služby a formám pastorace.⁴⁸ Ve třicátých letech 20. století se formuje nový model pojetí kněžství, charakteristický svým vymezením vůči přímému politickému angažování kněží, vůči modernismu v církvi, novými eklesiologickými přístupy a specifickým vztahem k laikům prostřednictvím aktivit tzv. Katolické akce.⁴⁹ Dominik Pecka patřil mezi představitele této nové formy

⁴⁴ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 22-23.

⁴⁵ Tamtéž, s. 24.

⁴⁶ Tamtéž, s. 24.

⁴⁷ Po druhé světové válce u nás vyšel Maritainův *Integrální humanismus* – knihu napsal na konci třicátých let a reflektoval v ní sociální sféru se všemi silně znepokojujícími jevy. Základním popudem k jejímu napsání byla encyklika pontifika *Rerum novarum* (1891). MLEJNEK, Josef. O odpovědnosti umělce: Maritain aktuální po padesáti letech. In: *Virtually.cz: pravícově zaměřený názorový server* [online]. 18.1.2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://virtually.cz/journal/?q=o-odpovednosti-umelce-maritain-aktualni-po-padesati-letech&page=594>.

⁴⁸ HUSÁK, Petr. Pedagogický přínos kněze Dominika Pecky (1895-1981). Příklad propojení pedagogického působení s kněžským posláním. In: *Petr-husak.blogger.cz: Církev a církevní dějiny* [online]. 10.11.2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://petr-husak.blogger.cz/Cirkev-a-cirkevni-dejiny/Pedagogicky-prinos-kneze-Dominika-Pecky-1895-1981-Priklad-propojeni-pedagogickeho-pusobeni-s-knezskym-poslanim>.

⁴⁹ **Katolická akce** je označení pro účast laiků na církevní činnosti, respektive pro různé skupiny integrující činnost laiků pod vedením kněží a řeholníků, jejichž účelem je jednak prosazovat katolická stanoviska ve společnosti, jednak rozvíjet vnitrocírkevní aktivity a zapojovat do nich laiky. Jednotlivé Katolické akce jakožto organizované skupiny vznikaly obvykle v rámci států nebo podobných celků počátkem 20.století. Katolická akce (Československo) - Katolická akce byla sdružením katolických kněží a laiků, které v Československu soustředilo velkou část veřejných aktivit katolických laiků. Jednalo se

pojetí kněžství, zejména v oblasti tzv. mládežnického a liturgického hnutí. V rámci této spirituální obnovy českého katolicismu se snažil uskutečňovat ideály postavené na novém přístupu k pojetí kněžské služby. Vystupoval jako kněz, který je zároveň pedagogem, rádcem, charismatickým vůdcem mládeže, ale i naslouchajícím přítelem, připraveným kdykoli pomoci.⁵⁰ V tomto ohledu inspiroval Pecku teolog a pedagog Roman Guardini (1885-1968). S dílem tohoto významného teologa, jenž stál v čele mládežnického hnutí v Německu, se Pecka velmi dobře seznámil. Guardini byl vůdcem spolku *Quickborn*. Spolek sdružoval mládež a stal se důležitým propojujícím článkem mezi mládežnickým a liturgickým hnutím. Byly zde pěstovány různé druhy aktivit v podobě skautingu, pobytů v přírodě, sportovních a pěveckých akcí.⁵¹ Další formy nového přístupu v pastorační činnosti budou zmíněny v kapitole o Peckově pedagogické práci.

Nositeli duchovní obnovy se stali i někteří představitelé řeholních řádů z řad Peckových přátel. Jmenujme např. olomoucké dominikány a propagátory tomistické filozofie - Metoděje Habáně a Silvestra Braitu, nebo zakladatele vzdělávacích kurzů pro vysokoškolské studenty, tzv. *Studia catholica*, františkána Jana Evangelistu Urbana. Společným cílem všech těchto nových přístupů, v nichž vystupují kněží jako národní buditelé a aktivizátoři, je podpora duchovní činnosti a seznámení laické veřejnosti, zejména mládeže, s náboženskou vírou a liturgií české katolické církve.⁵²

3.1.2 Počátky kněžské činnosti

Následující krátká podkapitola přiblíží počátky Peckovy kněžské služby. Jeho kněžská činnost na různých moravských farnostech trvala celkem osm let.

---

standardní součást celosvětové Katolické akce. Online slovník: slova od K strana 14. *Online slovník* [online]. 1999 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovník.online-clanky.cz/k/strana-14/>.

⁵⁰ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 27.

⁵¹ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky.* 2013, s. 22.

⁵² HUSÁK, Petr. Pedagogický přínos kněze Dominika Pecky (1895-1981). Příklad propojení pedagogického působení s kněžským posláním. In: *Petr-husak.blogger.cz: Církev a církevní dějiny* [online]. 10.11.2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://petr-husak.blogger.cz/Cirkev-a-cirkevni-dejiny/Pedagogicky-prinos-kneze-Dominika-Pecky-1895-1981-Priklad-propojeni-pedagogickeho-pusobeni-s-knezskym-poslanim>.

Další roky působil jako pedagog a profesor náboženství. Dne 5. července 1918 byl Dominik Pecka kněžským biskupem, Norbertem Janem Kleinem, vysvěcen na kněze. Ve svém životopise popisuje, jak milého uvítání se mu dostalo od čejkovické mládeže po návratu z kněžského semináře do rodné obce. V průvodu přátel dorazil ke kostelu, kde před oltářem sv. Kunhuty udělil místním farníkům svátostní požehnání.⁵³

Koncem července roku 1918 byl ustanoven druhým kaplanem v Brně - Tuřanech. Setkal se zde s mnohými problémy, spojenými s koncem 1. světové války. Do vesnice se vraceli zesláblí a nemocní vojáci z fronty, od nichž se mnozí místní občané nakazili a umírali na u nás dosud neznámé choroby. Panovala všudypřítomná bída a mezilidská nevraživost. Na jaře roku 1920 onemocněl Pecka břišním tyfem. Pobyt v nemocnici ho inspiroval k napsání prvního kněžského románu *Matka Boží v trní*, jehož děj se odehrává v Tuřanech. Román se dočkal několika vydání, poprvé v roce 1923 a dále v letech 1940 a 1947.⁵⁴

V prosinci roku 1922 byl Pecka povolán do Loděnic, aby zde zastupoval nemocného faráře. Místní farníci byli převážně němečtí statkáři. Proto zde kázal v němčině. České bohoslužby se konaly pouze jednou za tři týdny. Přestože se Dominik Pecka snažil vyhovět místnímu německému obyvatelstvu, přátelský vztah s nimi se mu navázat nepodařilo.⁵⁵ Na doporučení nemocného faráře P. Martina Vrby se zúčastnil oslav silvestrovského večera v místní restauraci. Odtud však rozhořčen odešel poté, co německá předhitlerovská mládež urážela ve svém vystoupení tehdejšího prezidenta Masaryka a naznačovala brzký rozpad nově vzniklého československého státu. Přestože se Pecka v politice nikterak neangažoval, nebyl pro něho, jako pro občana tohoto státu, takový urážející postoj akceptovatelný.⁵⁶

S úlevou opustil Dominik Pecka po uzdravení pana faráře Vrby Loděnice a odešel do svého nového působiště Troubska. Zdejší pobyt mu však byl zakrátko ukončen a 1. května roku 1923 se stal prvním kooperátorem v Brně - Zábrdovicích,

---

⁵³ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 81-82.

⁵⁴ Tamtéž, s. 94.

⁵⁵ Tamtéž, s. 95.

⁵⁶ Tamtéž, s. 96.

kde působil až do roku 1926. Zábrdovická farnost byla velmi rozsáhlá. Zahrnovala část Brna, Černých Polí, dvě velká předměstí Židenic a Juliánov. Správu zde kromě faráře vykonávali čtyři kaplani, náboženství vyučovalo osm katechetů. Jako jeden z místních kaplanů se zde Pecka setkal s mnoha pro něho zajímavými a významnými osobnostmi.⁵⁷ Ve svých pamětech vzpomíná na katechetu měšťanské školy v Židenicích Emanuela Masáka. V jeho osobě poznal romanopisce, překladatele, literárního historika, kritika a také předsedu Literární a umělecké družiny. Masák byl redaktorem a později redigoval časopis *Archa*, kam Pecka rovněž přispíval.⁵⁸ Na pátera Masáka vzpomíná jako na duchovně dokonalého, vnitřně vyrovnaného kněze a člověka, od něhož se, dle jeho slov, naučil: „*dívat se klidně na literární a umělecké projevy, často tak malicherné, podivínské, ješitné a vnitřně ubohé a usmívat se křesťansky vlídně na jejich slabosti a jít klidně dál svou cestou.*“⁵⁹ Takové ponaučení mu, dle mého názoru, přišlo vhod především v období pozdější nadvlády totalitní komunistické moci. O svém vztahu k politice píše Pecka na stránkách knihy *Starý profesor vzpomíná*. Sám sebe označuje jako politicky nečinného. K tématu církev a politika se zde vyjadřuje takto: „*Církev nedělá politiku, ale církev politiku soudí, a to ne po její stránce technické, nýbrž po stránce mravní. Kněz má vyšší úkol než dělat politiku, totiž vzdělávat a vychovávat budoucí politiky, a to zase ne po stránce technické, nýbrž po stránce mravní.*“⁶⁰

Peckova kaplanská práce byla provázána s činností různých farních spolků a náboženských organizací. V jeho kompetenci bylo předsednictví spolku *Růžencové bratrstvo*. Byl rovněž místopředsedou spolku *Svatojosefská jednota katolických mužů a jinochů*, organizujícího tehdy stavbu vlastního spolkového domu.⁶¹

V polovině roku 1924 se na popud dr. Pospíšila, rozhodl připravit na zkoušku způsobilosti k vyučování náboženství na středních školách. V závěru svého studia vypracoval disertační práci na téma: „*Výklad a dogmatický dosah buly*

---

⁵⁷ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 99-101.

⁵⁸ Tamtéž, s. 102.

⁵⁹ Tamtéž, s. 102.

⁶⁰ Tamtéž, s. 103-104.

⁶¹ Tamtéž, s. 104.

Bonifáce VIII. Unam Sanctam,⁶² pojednávající o vztahu církve a státu. Práce byla hodnocena jako velmi dobrá, a tak v červnu roku 1925 vykonal písemné a ústní zkoušky z těchto předmětů: fundamentální teologie, dogmatika, morálka a církevní dějiny, rovněž s velmi dobrých prospěchem.⁶³

Intenzivní pracovní nasazení se podepsalo na jeho zdraví. Potíže se zrakem byly stále horší a poté, co se mu podařilo získat čtyřtýdenní zdravotní dovolenou, podstoupil léčbu v lázních Dolní Lipová. Bohužel však ani tato léčba nebyla úspěšná a proto se počátkem roku 1926 na doporučení lékaře rozhodl vyhledat dlouhodobý klid a změnu vzduchu. Na jaře roku 1926 dostal další zdravotní dovolenou a nastoupil léčebný pobyt v kněžském sanatoriu v Ice poblíž Opatie v Itálii. Zdejší pobyt na něho silně zapůsobil a vzpomínal na něj jako na nejkrásnější kout světa, jaký dosud poznal.⁶⁴ Po dokončení léčby se již do zábrdovické farnosti nevrátil.

Začala další etapa Peckova života, neboť se stal středoškolským profesorem náboženství v Jihlavě. Jeho hlavním úkolem byla výchova a pastorec mládeže. Zde mohl ještě lépe a účinněji uplatnit své schopnosti a názory. O této důležité etapě pojedná podrobněji následující kapitola.

4 PECKOVA PEDAGOGICKÁ ČINNOST

Pedagogická činnost a duchovní pastorec mládeže se stala pro Dominika Pecku na dlouhou dobu hlavní náplní života a zároveň nejdůležitějším posláním, jakým naplnil svoji kněžskou službu.

O vlivech a inspiračních zdrojích, které ho vedly k rozhodnutí vstoupit do řad katolického kněžství, bylo již pojednáno. Tyto vlivy se následně promítají i v jeho pedagogické činnosti. Matčina přísnost a důslednost ho naučila trpělivosti a kázni. Měl neblahé zkušenosti ze školních let, z dob gymnazijních studií a z pobytu v chlapeckém semináři v Brně, kde se setkal s puritánským a přísným režimem. Příjemnější byla

---

⁶² PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 105.

⁶³ Tamtéž, s. 105.

⁶⁴ Tamtéž, s. 109.

setkání s učiteli a vychovateli v prostředí starobrněnského gymnázia, kteří ovlivnili a směřovali jeho lásku k pravdě a úctu k hodnotám. To vše si Dominik Pecka přinesl ze své minulosti a na těchto základech a poučeních stavěl vlastní pedagogickou práci.

Na jihlavské reálné gymnázium nastoupil v roce 1926. Situaci tehdejšího školství popisuje ve své knize Petr Husák. Některé informace z jeho knihy o osobnosti Dominika Pecky si vypůjčíme, abychom nastínili tehdejší situaci a poměry ve školství týkající se výuky náboženství, tedy hlavní náplně Peckovy pedagogické práce.

Výchova k náboženství ve školách byla nově upravena výnosy tehdejšího ministra školství Gustava Habrmana a týkala se tzv. malého školského zákona z roku 1922. Výuka náboženství dle tohoto nařízení již neplatila pro všechny žáky automaticky. Rodiče žáků, kteří se hlásili ke stavu bez vyznání, mohli nechat své děti, na základě žádosti podané příslušnému obecnímu úřadu, vypsat z výuky tohoto předmětu. V prvních až třetích třídách gymnázia se náboženství vyučovalo 2 x týdně, ve čtvrtých a pátých třídách již jen jednu hodinu týdně a ve vyšších ročnících byla účast na předmětu náboženství nepovinná, závisela pouze na vlastním zájmu studentů.⁶⁵

Náboženství se v době, kdy nastoupil Dominik Pecka na gymnázium, dosud vyučovalo podle starých, zkonstatěných zásad vycházejících z osvěcenství. Takové pojetí vedlo k tupému biflování se církevní nauky a souhrnu povinností vůči Bohu. Záleželo pak především na osobnosti učitele, zda dokázal své žáky zaujmout a přiblížit jim náboženská témata a víru pro ně vhodným a motivujícím způsobem.⁶⁶

V nové roli profesora náboženství se Pecka snažil vystupovat tak, aby udržel korektní vztahy i s ostatními členy pedagogického sboru, a to i s těmi, kteří ve vztahu k náboženství projevovali lhostejnost, nedůvěru či dokonce ateistický postoj.⁶⁷

Svůj přístup k výuce Pecka stavěl na jiných zásadách, než dle kterých byla dosud praktikována. V knize Petra Husáka je citována pasáž z Peckovy přednášky *Náboženské výuky a výchovy středoškolské mládeže studující*, v níž je uvedeno, jak je velice důležité, aby bylo dosaženo souladu mezi způsobem života kněze

⁶⁵ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 33-34, podle Markéty Jančarové, *Právní úprava výuky náboženství v Českých zemích v 19. a 20. století.*

⁶⁶ Tamtéž, s. 34.

⁶⁷ Tamtéž, s. 35.

a přesvědčením, které hlásá. Kněz pedagog by měl být pro studenta vzorem a příkladem, hodným napodobení.⁶⁸ Práce pedagoga, dle Peckova mínění, nekončí zazvoněním školního zvonku, ale sahá až za hranice mimoškolních aktivit studentů. Kněz a učitel by se měl svým žákům plně věnovat nejen po stránce pedagogické, ale i lidské, měl by být jejich rádcem, pomocníkem a přítelem. Autoritou, kterou student v jeho osobě dobrovolně přijímá a již se nechává vést.⁶⁹

Dobrovolnost všech náboženských úkonů je jednou z dalších zásad, již se Pecka snažil propagovat. V knize vzpomínek uvádí příklad, kdy pozval své studenty ke společné zpovědi a jeden z nich se zeptal: „*Musím?*“ Pecka odpověděl vtipně a zároveň velmi trefně: „*Nemusíte, neboť kostel nejsou jatky, já nejsem řezník a vy nejste telátka.*“⁷⁰ Náboženství chápal jako svobodný vztah člověka k Bohu. V době svého mládí četl Pecka knihu F. W. Foerstera *Sebevýchova mládeže*. Zaujal ho autorův přístup k pojetí vlastní sebevýchovy a některé jeho metody využíval v praxi. Výchova by, dle jeho názoru, měla směřovat k samostatnosti vedoucí ke správnému rozhodnutí, učiněnému na základě zdravého sebevědomí a sebedůvěry. Plané moralizování a autoritativní přístup jsou pro výchovu zhoubné metody, vedoucí ke ztrátě sebedůvěry.⁷¹ Peckovy zásady byly založeny na přirozené autoritě pedagoga, kdy vztah mezi učitelem a studentem by měl být budován a rozvíjen na principu vzájemné důvěry a porozumění.⁷²

Za vrchol pedagogického úspěchu považoval Pecka právě překonání sebe sama, kdy učitel přivede svého žáka k samostatnosti a stává se zbytečným. Člověk „*vychovaný*“ již nepotřebuje vychovávat, protože se naučil samostatně jednat a myslet.⁷³

Při své práci se Dominik Pecka nezaměřoval pouze na zpřístupnění a představení náboženské tematiky. Studentům se snažil předat i své myšlenky týkající se syntézy vědy a víry. V hodinách náboženství dával prostor nejen teologickým otázkám,

⁶⁸ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 35.

⁶⁹ Tamtéž, s. 36.

⁷⁰ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 118.

⁷¹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 37 podle PECKA, Dominik: *Umění žít. Katolická mravouka*. Praha, 1947, s.304.

⁷² HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 37.

⁷³ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 272.

ale i poznatkům specializovaných věd. Snažil se o srozumitelné a smysluplné vysvětlení těchto otázek z oblasti vědy a víry.⁷⁴

4.1 Nové metody pastorace

V této části práce představím inovační metody a způsoby, prostřednictvím kterých Pecka uskutečňoval své výchovné působení na mládež.

Jednou z nejdůležitějších forem napomáhajících pastorační činnosti byl nově vydávaný časopis *Jitro* (1919). Časopis byl určen středoškolským studentům. Jeho úkolem bylo nenásilnou formou pomáhat studentům orientovat se ve složité světonázorové situaci. Věnoval se ale i oblastem sportu, skautingu, vědě a umění. V období nacistické okupace byl časopis zrušen a na krátkou dobu (1946-1948) nahrazen nově vzniklým časopisem *Úsvit*.⁷⁵ Hlavní náplní obou měsíčníků byla náboženská orientace a výchovné působení. Objevovali se zde také reportáže z různých studentských akcí, výletů, duchovních cvičení - exercií či letních táborů. Prestiž a úroveň časopisů pozvedaly i příspěvky některých katolických intelektuálů a umělců, např. Jana Zahradníčka, Václava Renče, Jaroslava Durycha nebo historika Rudolfa Holinky.⁷⁶ Texty o církvi publikoval Peckův přítel dominikán Silvestr Braitto nebo Reginald Dacík. *Jitro* přinášelo rozhovory s mnoha výraznými osobnostmi církevního života - Janem Evangelistou Urbanem, Metodějem Habáněm a dalšími. Prostor byl dán i samotným studentům a talentovaným literátům. Za všechny můžeme jmenovat např. Jiřího Karena, Ladislava Stehlíka nebo Antonína Bartušku.⁷⁷

V jedné z rubrik *Jitra* nazvané „*Ze zápisníku starého profesora*“ uveřejňoval Pecka své vtipné postřehy a anekdoty ze studentského prostředí, ale také kratší úvahy týkající se závažnějších témat - vztahu vědy a víry, svobody nebo mezilidských vztahů. V dubnu roku 1938 byl Dominik Pecka obviněn pražskou biskupskou konzistoří z používání vulgárních výroků a bludného poučování.⁷⁸ Na výtku reagoval zasláním

⁷⁴ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 39.

⁷⁵ Tamtéž, s. 39.

⁷⁶ Tamtéž, s. 40.

⁷⁷ Tamtéž, s. 40.

⁷⁸ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 130.

omluvného dopisu knížecí arcibiskupské konzistoři v Praze a zároveň se touto cestou rozhodl rezignovat na post vedoucího redaktora. Toto rozhodnutí odůvodnil svým pracovním přetížením.⁷⁹ Zpráva o jeho rezignaci způsobila velký rozruch v řadách studentstva a svojí intervencí u Brněnské biskupské kanceláře se studenti zasadili o jeho návrat do redakce.⁸⁰ Tento čin studentstva, dle mého názoru, svědčí o přirozené autoritě a oblibě profesora Pecky.

Během nacistické okupace časopis *Jitro* postihly další závažné problémy a nakonec byla v listopadu roku 1942 jeho činnost definitivně ukončena. Po válce roku 1946 začal vycházet nový časopis nazvaný *Úsvit*. V něm Pecka publikoval na pokračování svůj román *Jarní sonáta* a navázal na původní rubriku *Ze zápisníku starého profesora*, která byla uveřejňována v *Jitru*. Po dvou letech své existence byl časopis *Úsvit*, v souvislosti se změnou politického režimu v roce 1948, rovněž zakázán.⁸¹

Další způsob, jak navázat užší kontakt s mládeží, našel Pecka v prostředí studentského hnutí, které fungovalo pod vedením Ústředí katolického studentstva československého se sídlem v Praze. Aktivity tohoto hnutí se začaly formovat již po 1. světové válce a největší rozkvět zaznamenaly ve třicátých letech 20. století. Pod záštitou hnutí organizoval Dominik Pecka různé studentské zájmové kroužky, výlety, přednášky, několikadenní duchovní cvičení - exercie. Velký zájem ze strany studentů byl o letní prázdninové tábory. V čele táborové rady stál předseda, který zajišťoval organizační, obsahovou i technickou část akce. Tohoto úkolu se Pecka rovněž zhostil se ctí.⁸²

Cílem letních táborů nebylo jen posílení tělesné zdatnosti účastníků, ale také jejich duchovní a mravní zocelení. Společenství účastníků bylo motivováno ke vzájemné spolupráci a pomoci jeden druhému po vzoru správně vedené duchovní obce věřících. Důraz byl kladen na přivedení mládeže k naplnění náboženského života a víry, která ústí k uskutečňování lásky k bližnímu.⁸³

⁷⁹ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 133.

⁸⁰ Tamtéž, s. 134-135.

⁸¹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 42-43.

⁸² LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 20.

⁸³ Tamtéž, s. 20.

Peckovo výchovatelské úsilí v čele hnutí středoškolské mládeže bylo inspirováno akademickými spolky, v tomto případě zejména brněnským spolkem katolických akademiků *Moravan*.⁸⁴ Po vzoru tohoto spolku byly zakládány kroužky středoškolských studentů. Aktivity středoškolských a vysokoškolských kroužků byly úzce propojeny. Jedním z důvodů byl fakt, že na základě článku 22, školského řádu středních škol nebylo středoškolákům povoleno zakládat vlastní spolky nebo organizace.⁸⁵ Mohli zakládat pouze volnější sdružení k výchovným účelům, jejichž založení bylo v kompetenci profesorského sboru. Vznikaly různé podoby studentských kroužků, např. *Středoškolské sociální sdružení*, nebo se zřizovaly studentské odbory pod záštitou tělovýchovné křesťanské organizace *Orel*.⁸⁶ Někteří studenti navštěvovali místní katolické spolky. Pecka se setkával se svými studenty pod patronátem jihlavského akademického spolku. Průběh jedné takové schůzky zachytil ve svém románu *Kamarádka*. Zde popisuje smysl a náplň setkávání studentů s knězem. Schůzka začíná čtením a meditací nad vybranými pasážemi z Bible, poté následuje krátká přednáška kněze k církevnímu tématu a na závěr diskuze, popř. zpěvy.⁸⁷ Zasluhou profesora Pecky měli studenti možnost setkat se známými osobnostmi - filozofy, literáty a umělci. Pomáhal spoluvytvářet jejich názory, vysvětloval, ukazoval cestu a především uměl naslouchat svým svěřencům.⁸⁸

Své pedagogické schopnosti neuplatňoval Dominik Pecka jen v řadách katolické mládeže. Snažil se oslovit i širší vrstvy z řad laiků, nevěřících nebo váhajících studentů. Impulz k získání laiků a jejich aktivizaci do řad církve souvisel s encyklikou papeže Pia XI. (1922 – 1939) *Ubi arcano* z roku 1922. Tento papežský okružní list reagoval na zvýšenou sekularizaci společnosti. Z tohoto popudu vznikla dříve zmíněná Katolická akce, která měla za úkol prostoupit do již existujících mládežnických spolků a organizací a propagovat zde duchovní obnovu církve.⁸⁹

V závěru výčtu Peckových aktivit je nutno zmínit ještě osobu německého katolického kněze Romano Guardiniho, kterého považoval Pecka za jednu ze čtyř

⁸⁴ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 20.

⁸⁵ Tamtéž, s. 20.

⁸⁶ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 44.

⁸⁷ Tamtéž, s. 45.

⁸⁸ Tamtéž, s. 45.

⁸⁹ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 21.

důležitých osobností ovlivňujících český katolicismus. Guardini se zaměřoval na význam liturgických symbolů a jejich nových forem tak, aby se prožívání mše svaté mohlo stát součástí aktivit mládežnického hnutí. Toto pojetí zaujalo Pecku natolik, že je ve své práci využíval. Často se odkazoval i na jeho texty a křesťanskou antropologii. Citoval Guardiniho myšlenky ve svých pracích.⁹⁰

Počátek 2. světové války přerušil rozvoj všech výše zmíněných aktivit. V roce 1941 bylo uzavřeno jihlavské gymnázium. Válečná léta strávil Pecka na gymnáziu v Brně - Králově Poli. Mimo školní prostředí se již nemohl stýkat se studenty, svůj volný čas využíval k četbě a psaní románu o Kateřině Sienské.⁹¹ Na konci války přijal na krátkou dobu, členství v Revolučním národním výboru, kde se podílel na obnově jihlavského školství. Členství se vzdal v listopadu roku 1945. Tato jeho výjimečná politická aktivita byla však spíše vyústěním nepříznivých poválečných poměrů a Pecka trvání své činnosti ve výboru podmínil pouze po dobu do návratu jihlavských politiků z koncentračních táborů. Od roku 1946 působil v Brně - Husovicích, kde na místním gymnáziu zastával funkci diecézního referenta Studentské Katolické akce a řídil mládežnické aktivity v rámci brněnské diecéze.⁹²

Peckovu pedagogickou práci přerušil nástup komunistického režimu, který byl zaměřen proti církvi a jejím představitelům. Dominika Pecku ve své magisterské diplomové práci, podle mého názoru, výstižně charakterizovala Jana Létalová: „(...) představoval charismatický typ středoškolského profesora, který se vyznačoval přívětivostí, prostotou, veselostí, smyslem pro humor a zejména věrností tomu, co vyznával a považoval za pravdu.“⁹³

---

⁹⁰ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 50.

⁹¹ Tamtéž, s. 155.

⁹² HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 52.

⁹³ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 63.

5 DÍLO DOMINIKA PECKY

5.1 Přehled autorovy literární tvorby

Literární a beletristická tvorba Dominika Pecky je velmi rozsáhlá a žánrově pestrá. Přehledné schéma jeho díla je možno nalézt v autobiografické knize *Starý profesor vzpomíná*.⁹⁴ V této kapitole bude představena pouze krátce jeho redakční, publicistická a beletristická činnost. Více pozornosti bude věnováno rozsáhlému dílu, třídílné filozofické antropologii nazvané *Člověk*, kterou sám autor považoval za své nejdůležitější dílo.

Peckova redakční a publikační činnost byla již zmíněna v předchozí kapitole, zabývající se jeho pedagogickou činností. Po dobu svého působení na jihlavském gymnáziu redigoval časopis katolického studentstva *Jitro*. S publicistickou činností se však setkal již v době studia v kněžském semináři v Brně, kde v letech 1917-1918 vedl časopis slovanských bohoslovců *Museum*. Úroveň *Jitra* pod Peckovým vedením velmi vzrostla.⁹⁵ Přibyly nové rubriky, zajímavé články a úvahy, fotografie z výletů i reportáže. Na tvorbě časopisu se mohli podílet i studenti a byl jim zde dán prostor pro vyjádření vlastních názorů. V době nacistické okupace bylo vydávání časopisu ukončeno. Po válce v roce 1946 pokračoval Pecka ve své publicistické činnosti a funkci vedoucího redaktora výchovného časopisu pro středoškolskou a vysokoškolskou mládež nově nazvaného *Úsvit*.⁹⁶ Peckova publicistická činnost se neomezovala pouze na studentské časopisy. Jeho články, eseje a úvahy uveřejňovala i jiná periodika, např. olomoucký časopis pro pedagogickou filozofii *Vychovatelské listy* nebo časopis olomouckých dominikánů *Na Hlubinu*, jehož redaktorem byl Peckův přítel, kněz, učitel a myslitel Silvestr Maria Braitto.⁹⁷ Zde publikoval Pecka filozoficko - teologické úvahy, vyjadřující jeho zájem o filozofickou antropologii. Do revue *Na Hlubinu* přispíval Pecka po celou dobu existence časopisu až do jeho zákazu v roce 1948.⁹⁸

⁹⁴ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 291-295.

⁹⁵ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 39.

⁹⁶ Tamtéž, s. 39-40.

⁹⁷ Tamtéž, s. 43.

⁹⁸ Tamtéž, s. 43-44.

Neméně významná je Peckova spolupráce s časopisem *Archa* zaměřeným na katolickou kulturu. Svoji tvorbu zde prezentovali členové Družiny literární a umělecké. Dominik Pecka zde publikoval povídky s náboženskou tematikou, eseje o životě umělců a problematice moderního umění.⁹⁹

Výčet publikační činnosti zakončíme ještě vyjmenováním několika dalších periodik, v nichž vycházely Peckovy příspěvky. Byly to např. měsíčník *Akord*, odborný čtvrtletník *Filozofická revue*, list pro křesťanskou kulturu *Vyšehrad*, časopis *Výhledy*. Koncem šedesátých let 20. století krátce publikoval několik statí v časopisech *Obroda* a *Via*. V posledně jmenovaném se zabýval problematikou Druhého Vatikánského koncilu.¹⁰⁰

Autor knihy o osobnosti Dominika Pecky, Petr Husák, rozdělil jeho dílo dle tématického zaměření do třech oddílů, přičemž některé Peckovy práce se samozřejmě různě prolínají mezi jednotlivými oddíly. Vzhledem k tomu, že se moje práce nezaměřuje na celé rozsáhlé dílo Dominika Pecky, ale pouze na jeho část a to na filozofickou antropologii nazvanou *Člověk*, domnívám se, že je pro lepší orientaci vhodné a dostačující použít v této kapitole přehledné tematické rozdělení Petra Husáka.¹⁰¹

5.1.1 Knihy s náboženskou nebo filozoficko - teologickou tematikou

Do této skupiny lze zařadit drobnější práce, např. *Oheň na zemi* - soubor kázání pro mládež, *Skryté paprsky* - eseje publikované v revue *Na Hlubinu* do roku 1933, *Svatí a lidé* - motivační texty o významných církevních osobnostech, *Umění žítí* - kniha zabývající se křesťanskou etikou, *Cesta k pravdě*, *Světlo a život* - systematické dílo z oboru dogmatiky. Práce, které řeší filozoficko - teologickou tematiku, jejichž hlavním předmětem zájmu byla otázka člověka - *Smysl člověka*, *Tvář člověka* a *Moderní člověk*

⁹⁹ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 44.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 45.

¹⁰¹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 2012, s. 73-76.

a *křesťanství*, vyvrcholením Peckova zájmu o otázky týkající se člověka jeho celoživotní dílo - Filozofická antropologie *Člověk*.¹⁰²

5.1.2 Práce pedagogické

Vznikaly v reakci na Peckovo výchovné a pedagogické působení. Řadíme sem teoretické práce - *Škola a život*, rady pro studenty - *Listy otce synovi*, *Listy matky dceři* nebo *Tajemství života*. Autorův smysl pro humor nacházíme v knihách - *Ze zápisníku starého profesora*, *Umění stárnouti za školou* nebo *Starý profesor se hlásí o slovo*.¹⁰³

5.1.3 Beletristická tvorba

Tvoří nejrozsáhlejší část Peckova díla, proto tento oddíl Petr Husák rozdělil ještě do několika podskupin.

- ***Kněžské romány***

Autorova prvotina z roku 1933 *Matka Boží v Trní* - zde zachytil své zkušenosti z dob kaplanského působení v Tuřanech, *Světlo na moři*, *Assunta* - román inspirovaný prací a životními osudy řádových sester, jimž po dobu svého působení v Jihlavě dělal Pecka zpovědníka.¹⁰⁴

- ***Romány ze studentského prostředí***

Jarní sonáta, *Kamarádka* - společným rysem těchto románů jsou témata prvních lásek a problémy dospívání. Zde se naplno projevuje autorova pedagogicko - kněžská

---

¹⁰² HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 2012, s. 74.

¹⁰³ Tamtéž, s. 74.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 76.

role. Prostřednictvím těchto románů se snaží působit na mládež a motivovat čtenáře ke smysluplnému využívání volného času.¹⁰⁵

- ***Ostatní prozaické práce***

Během 2. světové války se Pecka věnoval psaní historického románu o Kateřině Sienské, který vyšel po válce v roce 1946 pod názvem *Neviditelný prsten*. Soubor kratších povídek *Člověčenství naše* řeší otázky a problémy lidského života. Do této podskupiny lze zařadit i zdařilý román z vězeňského prostředí *Z deníku marnosti*, kde Pecka vylíčil své osobní zkušenosti z vězení. Tento román bude zmíněn v kapitole pojednávající o vývoji české katolické teologie po 2. světové válce.¹⁰⁶

Na závěr stručného přehledu literární tvorby je nutno zmínit ještě Peckovy eseje a úvahy. Tyto kratší literární útvary jsou většinou pozitivně hodnoceny. Autor v nich dokázal trefně vystihnout daný problém na relativně malém prostoru. Velmi čtivé a vtipné jsou rovněž Peckovy aforismy.¹⁰⁷

5.2 Člověk: Filozofická antropologie

Po stručném náhledu do Peckovy literární tvorby se nyní budeme věnovat jeho vrcholnému dílu filozofické antropologii: *Člověk*. Dílo lze pokládat za završení autorova celoživotního pedagogického, spisovatelského a myslitelského úsilí. Logicky se v něm promítají všechny jeho dosavadní zkušenosti a postřehy.

Svoji Antropologii psal Pecka koncem čtyřicátých a v průběhu padesátých let minulého století. V této době procházel další důležitou etapou života poznamenanou realitou totalitního režimu. Psaní tohoto díla se nejintenzivněji věnoval těsně po skončení války. Tou dobou bydlel v Brně - Husovicích, v Grohově ulici, odkud měl blízko do Univerzitní knihovny. Mohl tak čerpat cenný materiál pro svoji práci z nejnovějších děl významných autorů vyjadřujících se k danému tématu. Později

---

¹⁰⁵ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 2012, s. 78.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 78-79.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 79.

po změně režimu v únoru 1948, již tuto možnost neměl. Kvalitní literatura, ze které by mohl čerpat inspiraci pro psaní své knihy, byla pro něj nedostupná. Jeho dílo vychází tedy především z literatury vydané do roku 1948, přestože některá doplnění učinil Pecka ještě na počátku šedesátých let minulého století.¹⁰⁸

Změna režimu předznamenala také pohnutý osud jeho nově vznikajícího životního díla. V padesátých letech byl Pecka dvakrát vězněn. Rukopis *Antropologie* byl při jeho druhém zatýkání zabaven. Po celou dobu pobytu ve vězení si Pecka myslel, že je dílo v rukou Státní bezpečnosti. Díky neteři Dominika Pecky, paní Anně Řídké, se podařilo rukopisy získat zpět - poté, co si stěžovala prokurátorovi procesu, že v Peckově zabaveném bytě má své věci. Tehdy jí bylo povoleno vstoupit do bytu a své věci odstěhovat. Při té příležitosti jí prokurátor dovolil odnést i zabavené rukopisy.¹⁰⁹ Po návratu z vězení tak Pecka našel své dílo nedotčené v psacím stole. Vydáno však mohlo být až o deset let později. Zaslouhou Karla Vrány vyšlo třísvazkové dílo *Člověk* v římské Křesťanské akademii v letech 1970-1971.¹¹⁰

Prvními posluchači, kterým Pecka vlastní dílo přednášel, byli jeho spoluvězni ve věznicích na Mírově. V době částečného uvolnění totalitního režimu v letech 1968 - 1969 mohl přednášet o své práci studentům ve starobrněnském augustiánském klášteře a na různých místech - v Olomouci, Hradci Králové, Českých Budějovicích a dokonce i v Praze.¹¹¹

Ve sborníku o české katolické teologii po 2. světové válce je uveden příspěvek Jiřího Hanuše¹¹², v němž se vyjadřuje k Peckově *Antropologii*. Hanuš zde uvádí, že jako přípravné práce k tomuto dílu je možno pojmout dvě předchozí Peckova díla *Tvář člověka*, *Smysl člověka* a rovněž jeho přednášky o křesťanském a dialektickém

¹⁰⁸ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 2012, s. 87.

¹⁰⁹ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 248.

¹¹⁰ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle": česká katolická teologie po druhé světové válce*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998, 119 p. ISBN 80-859-5936-4, s. 43.

¹¹¹ Tamtéž, s. 43

¹¹² Zakladatel a předseda správní rady CDK – Centra pro studium demokracie a kultury, ředitel Institutu křesťanských studií, vedoucí redakční rady časopisu *Církevní dějiny* a člen redakční rady časopisu *Kontexty*. Profesor historie na Historickém ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Zabývá se dějinami křesťanství a kulturní historií v 19. a 20. století. Centrum pro studium demokracie a kultury: Lidé. *Centrum pro studium demokracie a Kultury*[online].1999 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.cdk.cz/info/lide/#hanus>.

materialismu, vydané edicí Akord roku 1946 v Peckově redakci a řadě Duchovní orientace.¹¹³

Tolik k pozadí vzniku samotného díla. Následující část stručně nastíní obsah jednotlivých dílů, jeho hlavní myšlenky a témata. Seznámíme se s názorem prof. Hanuše, který se k tomuto dílu vyjadřuje v již výše zmíněném sborníku a dále s hodnocením díla, které provedl ve své diplomové práci, Petr Husák.

5.2.1 Člověk I

V úvodu prvního dílu se Pecka hlásí k tomistickému přesvědčení: „*Filozofické zásady, na kterých je budován tento pokus o nárys filozofické antropologie, jsou zásady filozofie svatého Tomáše Akvinského. Jeho filozofie může být označena jako filozofie bytí.*“¹¹⁴ Tímto svým přesvědčením se začlenil do řad novotomistů působících v Čechách ve třicátých letech 20. století, z nichž mnozí patřili mezi Peckovy přátele a spolupracovníky např. již zmínění dominikáni Metoděj Habáň, Silvestr Braitto nebo Reginald Dacík.¹¹⁵ Učení sv. Tomáše Akvinského je charakteristické svým zájmem o člověka a v tomto ohledu ob stojí i před mnohými moderními vědami, zejména sociologií a psychologií. Dává jim cenné podněty a funguje jako spolehlivý základ pro řešení i těch nejsubtilnějších problémů, proto je možno jej nazvat, dle Pecky, antropologickou filozofií.¹¹⁶

První část knihy má název: *Z dějin myšlení o člověku*, a jak sám název napovídá, zabývá se historií filozofické antropologie od počátku, tedy od nejstarších představ o člověku, které jsou starší než samotná filozofie, až do období 19. století. Nejprve popisuje autor jednotlivé mýty přírodních národů o stvoření člověka.

V další kapitole rozebírá pojem duše v nejstarších kulturách a představy těchto lidí o posmrtném životě. Společným rysem v těchto prakulturách je představa o nesmrtnosti lidské duše.¹¹⁷

¹¹³ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce.* 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998, s. 43.

¹¹⁴ PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 29.

¹¹⁵ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století,* 2012, s. 88.

¹¹⁶ PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 39.

¹¹⁷ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 87.

Biblické příběhy o stvoření světa jsou námětem třetí kapitoly. Pecka pokračuje představováním názorů starých Egypťanů o původu Boha, zmiňuje Babylonské pověsti o stvoření člověka, řeckou mytologii, učení mágů a kněžské kasty iránských národů. Krátce autor popisuje indickou a čínskou filozofii. V závěru první části hledá shodné rysy v představách prakultur o původu člověka a o posmrtném životě, z pohledu genetického a estachologického. Tyto společné rysy nachází v božském původu člověka, v samotném principu duše, v její posmrtné existenci a v podobě posmrtného života, blaženého nebo nešťastného, podle zásluh nebo viny v životě pozemském.¹¹⁸ Pecka si pokládá otázku: „Jak je možné vysvětlit shodu těchto představ u různých národů?“ Předkládá rozličné historické hypotézy a teorie, které následně vyvrací, aby nakonec došel k závěru, že se jedná o pověry nebo úpadkovou formu světového náboženského názoru a pohledu na člověka. Víra v božský původ člověka a v nesmrtelnost duše, je dle něho, prvotní a jedinečnou myšlenkou, představující duchovní dědictví lidstva a odpovídá rozumné lidské přirozenosti.¹¹⁹

Druhá část knihy se zabývá pojetím člověka v antické filozofii. Popisuje jednotlivá období vzniku antické filozofie od myšlení předsokratiků, pokračuje Sokratem, Platonem, Aristotelem, představuje stoickou filozofii až po myšlení skeptiků a neoplatoniků. Antropologické názory antických filozofů se zaměřují na problémy podstaty duše, dualismu duše a těla a posmrtný úděl lidské duše. V závěrečné části rozděljuje autor názory a myšlenky jednotlivých filozofů a škol tohoto sledovaného období podle způsobu myšlení a názorů na jednotlivé problémy.¹²⁰ V rozličných názorech řeckých myslitelů převládá představa o nehmotné podstatě duše, nezávislé na těle a schopné posmrtného života. Většina antických filozofů uznává božský původ duše, věří v posmrtný život a usiluje o mravní a ctnostný pozemský život v souvislosti s posmrtným údělem.¹²¹

Ve třetí části pokračuje Pecka v popisu historie učení o člověku od základů vzniku křesťanské nauky. Poukazuje na antické vlivy v křesťanství přes období patristiky a díla sv. Augustina až po počátky scholastické antropologie. Další samostatná kapitola je věnována antropologickému pojetí člověka podle nauky sv. Tomáše Akvinského. V úvodu kapitoly uvádí autor autobiografické údaje Akvinského

¹¹⁸ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie I*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 111.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 107.

¹²⁰ Tamtéž, s. 143-144.

¹²¹ Tamtéž, s. 144.

a na dalších, téměř třiceti stranách, se věnuje filozofii a dílu tohoto významného myslitele, jeho pojetí duše a rozumu. Na konci kapitoly předkládá Pecka závěr vyplývající z předchozího výkladu učení Tomáše Akvinského a jeho pojetí člověka: „*Vidí člověka celého jako bytost hmotnou i duševní, smyslovou i rozumovou, smyslovou i nesmrtelnou, časnou i věčnou.*“¹²² Pátá, rovněž rozsáhlá kapitola, se věnuje scholastickému představiteli a jeho nauce o člověku, sv. Bonaventurovi. Zde si všímá Pecka rozdílného pojetí svědomí u Tomáše Akvinského, který klade svědomí do rozumu, zatímco Bonaventura chápe svědomí jako schopnost vůle vejít ve styk s rozumovou stránkou svědomí, na základě čehož vzniká přirozené hnutí vůle, vedoucí k dobrému nebo špatnému jednání.¹²³ Po představení obou filozofů Pecka konstatuje, že se jejich učení vzájemně doplňuje. Tomáš Akvinský je učitel teorie a rozumu, jakýsi „křesťanský Aristoteles“, Bonaventura praktik, učitel srdce a věrný žák Augustinův.¹²⁴

Přehledu novodobého pojetí člověka v soustavách 17. a 18. století je věnována šestá část. Pecka ji zahájil analýzou názorů novověkého myslitele Reného Descarta, jehož teorie poznání se promítá rovněž v pohledu na člověka. Descartova antropologie je zredukována na rozum: „*Já čili můj duch.*“¹²⁵ Pravou podstatu zbožnosti vidí tento filozof v oddání se Bohu. Jeho filosofie byla velmi oblíbena pro svoji jasnost a zřetelnost a získala své příznivce mezi mnohými, augustinsky orientovanými teology. Neobjasněn v ní však zůstává poměr duše a těla, který řeší myšlenkový směr nazvaný okasionalismus.¹²⁶

Autor pokračuje dalšími filozofy, např. Spinozou a Leibnitzem. Kapitola končí kritikou filozofie I. Kanta, v níž, dle autora, není místo pro Boha. Kantův člověk je ryze autonomní: „*(...) svéprávný titán a chladný pedant povinnosti, je předchůdcem nadčlověka stojícího mimo dobro a zlo.*“¹²⁷

Období 19. století popisuje sedmá kapitola. Charakteristickým prvkem této epochy byla snaha o překonání Kantova myšlení, zejména jeho dualismu ducha a přírody.¹²⁸ Filozofové 19. století se snaží o výklad z jediného monistického principu.

¹²² PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 219.

¹²³ Tamtéž, s. 245.

¹²⁴ Tamtéž, s. 246.

¹²⁵ Tamtéž, s. 258.

¹²⁶ Tamtéž, s. 262.

¹²⁷ Tamtéž, s. 290.

¹²⁸ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 293.

Na tomto základě vznikly dvě formy monismu. Idealistický, popírající vnější svět, jehož představiteli byli J. G. Fichte a G. W. F. Hegel, a materialistický monismus popírající ducha. Sem je možno zařadit K. Marxe a L. Feuerbacha. V obou pojetích však, dle Peckova názoru, ztrácí člověk svoji samostatnost a stává se součástí nějakého celku přírody nebo společnosti.¹²⁹

V závěrečných kapitolách jsou stručně popsány dvě koncepce – vitalistická a existencialismus. S množstvím informací, které se Pecka snažil obsáhnout ve své knize, ubývá prostoru pro hlubší analýzu. Jednotlivé charakteristiky názorů různých filozofů jsou stále stručnější a nemohou již plně vystihnout jejich myšlenky. Zejména v případě F. Nietzscheho kritizuje Jiří Hanuš Peckův pohled, vyplývající z nepochopení Nietzscheho, často až prorockého ducha. Hanuš se domnívá, že Pecka nedokázal rozlišit: „*Nietzscheho genialitu, která se projevovala vyhraněnými podobnostmi, paradoxy a extrémními myšlenkami.*“¹³⁰ Peckův radikální přístup, s jakým přistoupil k hodnocení výše zmíněného filozofa jako: „*člověka trpícího, slabého a nemocného, který si vysnil ideál člověka silného, mocenského a vladařského*“,¹³¹ lze omluvit, dle mínění Hanuše, nedostatkem prostoru, jaký mu byl v knize věnován.¹³² Tolik k prvnímu dílu Peckovy práce.

5.2.2 Člověk II

Ústředním tématem druhého dílu jsou odpovědi na otázky, jakým způsobem určuje podstatu člověka jeho lidská přirozenost. Na otázku zde odpovídá Pecka z pohledu celé řady různých vědních oborů a disciplín. Popisuje rozličné teorie o původu člověka a o jeho vývoji. Ve druhé kapitole autor řeší otázky spojené se vztahem člověka k přírodě a jednotlivé vlivy, na základě kterých je tento vztah utvářen. Poměr mezi duší a tělem je tématem další kapitoly. Zde Pecka klade důraz

¹²⁹ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 293.

¹³⁰ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce*, 1998, s. 42.

¹³¹ PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie I.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 323.

¹³² VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce*, 1998, s. 42.

na nutnost celostního poznání člověka po vzoru tomistické filozofie.¹³³ Charakterizuje člověka jako: „ (...) *bytost duševně - tělesnou. Poměr tělesného a duševního prvku u člověka je nejtěžší problém fyziologický a smysl rčení „bytost duševně - tělesná“ je nejtěžší problém filozofický.*“¹³⁴

Metodám, oborům a pojmům moderní psychologie se věnuje pátá kapitola. K problematice svobody a svobodné vůle se autor vyjadřuje z pohledu mnohých myslitelů. Často cituje a prezentuje jejich myšlenky a zkoumá pojem svobody a svobodné vůle z různých hledisek - psychologického, metafyzického, teologického a zde opět cituje Akvinského: „*A tak má člověk svobodnou vůli právě proto, že je tvor rozumný.*“¹³⁵ K probíraným tématům se Pecka vyjadřuje právě z pozice teologa. Navazuje tak na své předchozí dílo *Smysl člověka*, ve kterém odmítá materialisticko - naturalistický pohled na člověka. Na člověka pohlíží jako na „obraz Boží“ a smyslem lidského života je vztah k Bohu.¹³⁶

Ideu nesmrtnosti rozebírá autor na téměř třiceti stranách. Instinktivní a filozofický pohled na poznání nesmrtnosti duše zakončuje pohledem křesťanské koncepce a jejími myšlenkami.¹³⁷

Věrný teologickému pohledu zůstává Pecka i v osmé kapitole, v níž se zabývá cílem člověka. Cituje myšlenky Akvinského vztahující se k této otázce z jeho díla *Summa Theologická*.¹³⁸

Tématy o vztahu mezi mužem a ženou, o biologickém základu pohlaví, o duševních rozdílech mezi mužem a ženou zakončuje Pecka pohled na člověka jako na individuum - jedince. V závěrečných kapitolách se již zabývá člověkem z pohledu společenských a historických vztahů. V kapitole o dějinách shrnuje Pecka poznatky historiků zabývajících se vývojem dějin, např. Leopolda von Rankeho, Jacoba Buckhardta nebo Ernsta Troeltsche a poté sám analyzuje historii jako vědu i umění, ale spíše se přiklání k uměleckému pohledu.¹³⁹

¹³³ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie II.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 96.

¹³⁴ Tamtéž, s. 96.

¹³⁵ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie II.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 231, dle Tomáše Akvinského, *Summa Theologická*.

¹³⁶ PECKA, D. *Smysl člověka*. Brno: Akord, 1936. Duchovní orientace 3. ISBN nevedeno, s. 65.

¹³⁷ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie II.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 235-267.

¹³⁸ Tamtéž, s. 290-291.

¹³⁹ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie II.* 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 414-418.

V další části kapitoly odmítá autor ideu o nutnosti pokroku. Tato idea je, dle něho, v konfliktu s lidskou svobodou.¹⁴⁰ V samotném závěru kapitoly se zamýšlí nad tím, jaký význam mají nebiblické - předkřesťanské nebo protikřesťanské dějiny. Připouští, že je třeba respektovat i význam tajemství v dějinách. Nenalézá odpověď na otázku: „Proč jsou univerzální dějiny zároveň plurální?“, ani v rozumu ani ve Zjevení.¹⁴¹ Druhým tajemstvím, skrývajícím se ve výkladu dějin, je tajemství mravního zla.¹⁴² Podle Pecky se svět stává v pravém smyslu dějinným až příchodem Krista: „ (...) *poněvadž teprve Kristem počíná doba rozhodování v plném významu.*“¹⁴³

5.2.3 Člověk III

Poslední díl Antropologie nazývá Pecka pragmatickým. Je zaměřen na člověka jako na bytost kulturní, rozumnou, svobodnou a na projevy lidské činnosti v mnoha různých oborech - ekonomii, technice, vědě, umění a náboženství. Každý jednotlivý obor se autor snaží přesně vymezit a definovat v jeho základních termínech a následně ukázat smysl a účel jednotlivých odvětví. Poslední část díla je jakousi poctou tvůrčí činnosti člověka. Autor zde např. velice kladně hodnotí techniku, která osvobozuje člověka od nepřízně přírody a umožňuje jeho životní rozvoj. Uvědomuje si zároveň i nebezpečí, ukrývající se v technickém pokroku, v podobě zneužití technického díla k vykořisťování nebo vraždění člověka.¹⁴⁴ Přesto však zůstává optimistou a věří, že technika dává člověku jistou možnost svobody.¹⁴⁵

V šesté kapitole vyzdvihuje Pecka význam filozofie, která je dle jeho mínění často přehlížena a na její úkor jsou preferovány užitečné vědecké objevy a vynálezy. Hodnotu filozofie však spatřuje autor právě v jejím úsilí o nalezení pravdy samotné bez ohledu na zisk: „*Hodnota filozofie nevyplývá z přesnosti, užitečnosti a nevýraznosti jejich závěrů, nýbrž z toho, co je jejím předmětem: filozofie zkoumá celý svět,*

¹⁴⁰ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie II*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 423.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 442.

¹⁴² Tamtéž, s. 441.

¹⁴³ Tamtéž, s. 442.

¹⁴⁴ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie III*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 126.

¹⁴⁵ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 92.

*přirozenost, původ a určení člověka, a to je víc než počítat tyčinky v květu blatouchu nebo pozorovat žížaly.*¹⁴⁶

V poslední části svého díla se autor snaží dokázat, že všechno lidské úsilí a tvůrčí činnost směřuje k Bohu a nachází opravdový smysl ve vztahu k Bohu. Svou práci uzavírá Pecka kapitolou věnovanou náboženství. Charakterizuje člověka jako tvora náboženského, jeho duše: „*má potřebu nadpřirozena, žízeň absolutna, nepřekonatelnou touhu po věčnosti. Je tedy křesťanská svými schopnostmi, tužbami a potřebami.*“¹⁴⁷ Veškerá lidská činnost, přes všechny překážky a úsilí směřuje k náboženské víře: „*Moderní člověk opustil dům víry, ale nemůže žít bez víry.*“¹⁴⁸

5.2.4 Hodnocení a přínos Peckovy Filozofické antropologie

Při posuzování Peckova rozsáhlého díla je vhodné si položit otázku: „S jakým záměrem a cílem autor dílo psal a koho se snažil ve své práci oslovit?“ Je třeba si uvědomit, že Peckovým životním posláním byla především role pedagoga. V tomto ohledu je možno jeho dílo hodnotit pozitivně. Podařilo se mu vytvořit přehlednou a srozumitelnou syntézu poznatků o člověku, která výborně poslouží jako kvalitní úvod pro studium několika vědních oborů.¹⁴⁹ Je obdivuhodné, jaké množství informací dokázal na stránkách svého díla interpretovat. Originalita jeho pojetí tkví především ve schopnosti, s jakou dokázal vybrat, zpřehlednit a uspořádat takové množství poznatků. Podařilo se mu vytvořit skvělé systematické dílo: „*jakési kompendium či možno říci encyklopedii znalostí o člověku ve 40-tých letech v křesťanském prostředí u nás.*“¹⁵⁰ Navíc je možno v tomto díle, dle Husáka, objevit i pasáže přesahující charakter učebnice, např. v prvním díle kapitola o scholastice, závěrečná kapitola druhého dílu o dějinách a zajímavé pojednání o technice ve třetím díle Antropologie.¹⁵¹

¹⁴⁶ PECKA, D. *Člověk: Filozofická antropologie III*. 1. vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971, s. 288.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 413.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 414.

¹⁴⁹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 92-94.

¹⁵⁰ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce*, 1998, s. 43.

¹⁵¹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 93.

Z pedagogického hlediska je tedy Peckova práce velmi zdařilým počinem. Nelze ji však považovat za publikaci nabízející hluboký a originální vhled do myšlení jednotlivých, především moderních filozofů. Z tohoto pohledu se jeví spíše jako systematicky zpracovaná kompilace místy připomínající encyklopedii.¹⁵² Pecka se rovněž ve svých pamětech zmiňuje o hodnocení Antropologie. Když koncem šedesátých let minulého století jednal o vydání své práce s nakladatelstvím Tyrolia v Innsbrucku, byl mu vytýkán jeho příklon k tomistické filozofii s tím, že: „ (...) *názory sv. Tomáše jsou sice správné, ale již překonané.*“¹⁵³ V době Druhého vatikánského koncilu došlo k paradigmatické změně v teologii, která se projevila v hodnocení Peckova díla. Pokoncilní teologie se do určité míry vymezovala vůči tomismu. Jedním z argumentů bylo např. tvrzení: „ (...) *že tomistický systém sylogismů a přesně vymezených abstraktních pojmů nenalézá dostatek prostoru pro teologickou reflexi vycházející zejména ze zkušenosti lidského života nebo ze zkušenosti víry.*“¹⁵⁴ Peckova Antropologie byla pozdním vydáním poznamenána. V době, kdy autor své dílo psal, byla tomistická filozofie katolickou církví přijímána a chápána jako prostředek sloužící k vyrovnání se s největšími dobovými omyly, jaké představovaly pozitivismus, materialismus, ateismus.¹⁵⁵ Vzhledem k tomu, že dílo vyšlo až po koncilu, který považoval tomistické učení za konzervativní a nepokrokové, byla zároveň oslabena pozice Peckova díla, jež se hlásilo k odkazu této nauky. Mohlo se tedy zdát rovněž zastaralé a postavené na již neplatných zásadách. Tento soud by však nebyl, dle Husáka, spravedlivý a neakceptoval by historický vývoj české katolické teologie.¹⁵⁶

---

¹⁵² HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 92.

¹⁵³ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 264.

¹⁵⁴ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 95, podle Congar, Yves: *Teologie po roce 1939*, Via 2, 1969, s. 51.

¹⁵⁵ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, podle Pavlincová, H., *Filozofie náboženství: Pokus o typologii*, s. 162.

¹⁵⁶ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*, 2012, s. 96.

6 VÝVOJ ČESKÉ KATOLICKÉ TEOLOGIE PO 2. SVĚTOVÉ VÁLCE

Druhá světová válka a především únorové události roku 1948 v Československu ústící ve změnu politického režimu přinesly do života Dominika Pecky a vůbec celé katolické církve zásadní změny. O změnách a vývoji v církvi pojednáme v této kapitole. Zmíníme zde Peckův další životní osud, poznamenaný nástupem totalitní moci, a v souvislosti s tím jmenujeme i některé představitele katolické církve, kteří se museli vyrovnávat s nepříznivým osudem, jaký jim připravil nový režim.

6.1 Historický kontext vývoje událostí po 2. světové válce

V knize Jiřího Hanuše *Mezi tradicí a reformou, Rozhovory o moravském katolicismu ve 20. století* je uveden rozhovor s bývalým politickým vězněm, advokátem a soudcem Ústavního soudu ČR, Antonínem Procházkou, který zde charakterizuje období tzv. poválečného tříletí (1945-1948) jako dobu: „*zoufalé naděje a bezohledného tahu komunistů na moc. Byla to doba zoufalé demokracie.*“¹⁵⁷

Období naděje skončilo po únorovém převratu roku 1948, kdy komunisté nastolili ve státě totalitní, nekontrolovanou moc. K utužení svého postavení využili vládu tzv. Národní fronty, jejíž součástí byla odborová hnutí a organizace s vedoucím postavením komunistů. Ostatní nekomunistické organizace byly odsunuty do pozadí a nezmohly se na odpor. Komunisté předložili parlamentu návrh nové ústavy, která byla přijata Ústavodárným shromážděním 9. května 1948. Demokratické principy ústavy, zaručující občanská práva a svobody, měly jen formální charakter a v praxi se nedodržovaly.¹⁵⁸ V následných parlamentních volbách, uskutečněných 30. května 1948, byla voličům nabídnuta jednotná kandidátka Národní fronty, sestavená z řad komunistů. KSČ obdržela, na základě zfalšovaných výsledků voleb, většinový podíl hlasů. Tehdejší prezident E. Beneš odmítl podepsat a na svůj post v červnu roku 1948 rezignoval. Novým prezidentem byl zvolen představitel komunistů Klement Gottwald

¹⁵⁷ HANUŠ, Jiří. *Mezi tradicí a reformou: rozhovory o moravském katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Editor Jan Vybíral. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002, 199 s. Dějiny a kultura, sv. č. 4. ISBN 80-732-5005-5, s. 94.

¹⁵⁸ BERANOVÁ, Romana. *Václav Vaško: osobnost katolického disentu*. Plzeň, 2012. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra filozofie, Studijní obor Evropská kulturní studia. Vedoucí práce Mgr. et. Bc. Dagmar Demjančuková, CSc., s. 44.

a předsedou vlády další komunistický představitel Antonín Zápotocký. Komunistická strana tímto získala kompletní převahu ve vedení státu a převzala pod svoji správu veškerou moc.¹⁵⁹ Bezprostředně po uchopení moci zahájili komunisté likvidaci soukromého sektoru národního hospodářství. Spolu se zánikem soukromého sektoru zanikly i všechny formy hospodářské demokracie a byla zahájena rozsáhlá přestavba průmyslu. Reformy postihly i zemědělství. Zemědělci byli nuceni ke vstupu do státních Jednotných zemědělských družstev. Komunisté postupně ovládli všechny významné organizace a pronikli do složek státního aparátu. Jakýkoli odpor veřejnosti proti stávající moci byl ihned potlačen a stíhán. Odpůrci režimu byli vezněni. Jejich rodinní příslušníci perzekvováni a existenčně postihováni. Nebylo jim např. umožněno vzdělání nebo nemohli vykonávat práci odpovídající jejich kvalifikaci. Pronásledování se nevyhnulo ani příslušníkům církve.¹⁶⁰

6.2 Katolicismus po roce 1945 - charakteristika poválečného třiletí

Základy podporující vznik komunistické totality byly položeny již v období tzv. poválečného třiletí. Události předcházející únorovému převratu roku 1948 byly komunisty pečlivě připravovány. Do karet jim nahrávaly válečné události a poměry související se změnou mentality českého obyvatelstva. Na jedné straně se objevuje poválečné nadšení, provázené vírou a iluzemi o nové budoucnosti, jejímž projevem je aktivizace veřejného života, různé průvody, slavnosti, schůze. Na druhé straně se lze setkat s projevy demoralizace, zhrubnutí a devalvace lidského života. V poválečné anarchii se dařilo různých negativním jevům jako např. odvetám, udavačství, spekulacím, černému trhu. Škody způsobené válkou se výraznou měrou odrazily v lidském jednání, společenských a mezilidských vztazích.¹⁶¹ Dalšími činiteli ovlivňujícími mentalitu lidí, byla národnostní protiněmecká nenávist splývající s nenávistí sociální a třídní. Společnost odmítala předválečný politický režim, nerovnost a privilegia předchozího sociálního systému. Neméně důležitým faktorem byly národnostní čistky realizované v podobě poválečného odsunu německého obyvatelstva. Tato skutečnost je důležitá ze dvou hledisek. Jednak se zde projevilo černobílé vidění situace, jehož projevem byl tzv. divoký odsun Němců, a druhým důležitým faktorem

¹⁵⁹ BERANOVÁ, Romana. *Václav Vaško: osobnost katolického disentu*. Plzeň, 2012, s. 25.

¹⁶⁰ Tamtéž, s. 25.

¹⁶¹ BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 231-232.

je skutečnost, že většina vysídlených Němců byli katolíci. Všechny tyto faktory ovlivnily vývoj a mentalitu české společnosti.¹⁶² Balík s Hanušem ve své publikaci *Katolická církev v Československu 1945-1989* hodnotí tehdejší situaci ze dvou obecných úhlů pohledu. Starší pohled hodnotí poválečnou situaci jako obnovu meziválečné demokracie, období svobody, které však obsahovalo i nové neznámé prvky. Druhý pohled považuje poválečné tříletí za přípravnou fázi totalitního režimu, realizovaného dle sovětského vzoru. V křesťanském prostředí té doby se promítají oba pohledy. Na jedné straně se církev snažila podílet na obnově demokratického společenského řádu, přestože k němu měla své výhrady, na druhé straně již vnímala v nově vznikajícím politickém systému určité prvky podryvající demokratické uspořádání a směřující k totalitě.¹⁶³

6.3 Vztah státu a církve po roce 1948

Podobně jako v ostatních oblastech života společnosti se rok 1948 stal zásadním zlomem i pro církev. Katolická církev se ostře ohradila proti událostem z února 1948, když v pastýřském listu označil arcibiskup Beran převzetí moci komunisty za nezákonné. Československá biskupská konference následně odmítla požadavek vlády na uznání poúnorového komunistického režimu.¹⁶⁴ Napětí se dále vyostřilo poté, co katolická církev odmítla zrušit suspenze kněží, kteří přijali politické funkce a spolupracovali s komunisty jako např. ministr zdravotnictví Josef Plojhar. Komunisté reakci církve interpretovali jako výraz nelояality vůči státu a církev považovali za nepřítele, který by mohl ohrozit jejich plány, směřující k ovládnutí společnosti. Na základě této obavy byla vybudována proticírkevní strategie formulovaná v *Návrhu církevního oddělení Ústředního akčního výboru Národní fronty*, schválená 30. srpna 1948. Tento dokument obsahoval škálu taktických kroků zaměřených na ovládnutí církve. Plán zahrnoval např. připoutání duchovních ke státu prostřednictvím nové mzdové politiky, přerušení kontaktu s Vatikánem a vytvoření

¹⁶² BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 231-233.

¹⁶³ Srov. BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 233. VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 171-177.

¹⁶⁴ VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha, 2010, s. 98.

národní katolické církve. Státu šlo především o likvidaci církve, protože se obával jejího silného ideologického vlivu v působení na společnost.¹⁶⁵ Komunisté rozpoutali tvrdý a neúprosný boj s církevními společenstvími. Neváhali použít všech možných prostředků vedoucích k likvidaci církve.

6.4 Schizmatická státní „Katolická akce“

Jedním z prostředků, jehož prostřednictvím se komunisté snažili oslabit moc církve, byl vznik hnutí pokrokových katolíků tzv. *Katolické akce* v červnu roku 1949. Cílem této iniciativy bylo vytvoření jakési paralelní struktury vůči oficiální hierarchii a vytvoření rozkolu uvnitř církve. Církev na tento krok reagovala vydáním tzv. *Komunistického dekretu*, v němž odmítla komunismus jako světový názor neslučující se s křesťanstvím a exkomunikovala každého duchovního, který vyznával, hájil nebo propagoval materialistické a protikřesťanské učení komunismu.¹⁶⁶

Katolická akce byla ustanovena v Praze 10. června 1949. Zneužila původní název dlouholetého církevního hnutí, které pod vedením kněží a řeholníků sdružovalo laiky za účelem propagace církevního učení a začlenění náboženství do společnosti. To byl, mimo jiné, důvod, proč někteří kněží a věřící podepsali úvodní prohlášení této komunistické listiny. Používán byl však i nátlak a pohrůžky. Biskupové církve reagovali vydáním pastýřského listu *Hlas československých biskupů a ordinářů v hodině velké zkoušky* a Svatý stolec výše zmíněným exkomunikačním dekretem, který požadoval odvolání souhlasu s prohlášením Katolické akce. Většina duchovních svůj souhlas s tímto prohlášením skutečně odvolala. Neúspěch katolické akce, jíž se nepodařilo splnit svůj cíl a vyvolat rozkol uvnitř církve, vyústil roku 1951 v její zánik.¹⁶⁷

¹⁶⁵ BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 16-17.

¹⁶⁶ VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha, 2010, s. 103.

¹⁶⁷ Srov. BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 23. VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 74-80.

6.5 Nové církevní zákony

V reakci na obranu církevních představitelů přijal komunistický režim v průběhu roku 1949 nová legislativní opatření, která katolickou církev i další náboženské skupiny podřídila striktnímu státnímu dozoru. Prostředkem k uskutečnění tohoto plánu se staly zákony č. 217/1949 Sb., o zřízení Státního úřadu pro věci církevní a č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví, přijaté v říjnu roku 1949. Tento zákon se dotýkal dvou oblastí:¹⁶⁸

1. Působení duchovních z řad všech církví bylo podřízeno státnímu souhlasu.
2. Stát převzal veškeré hospodářské závazky spojené s činností církví – plat duchovních, správu budov apod.¹⁶⁹

§ 7 zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a státu specifikoval státní souhlas s výkonem činnosti duchovního. Kněz mohl vykonávat své působení pouze na základě státem uděleného souhlasu, který mu však mohl být kdykoli odebrán. Státní souhlas byl udělován vždy konkrétní osobě a byl vázán na konkrétní místo, zpravidla obec, max. okres. Byl - li proveden církevní obřad na jiném než povoleném území, např. v případě pohřbu, svatby nebo pouti, musel dotyčný kněz požádat příslušného církevního tajemníka o povolení k vykonání obřadu mimo své působení.¹⁷⁰ Nesplnění této povinnosti bylo považováno za trestný čin označovaný jako: „*maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.*“¹⁷¹ Za trestný čin bylo považováno už jen neoznámení jakéhokoli vykonání obřadu mimo státní souhlas, a to nejen na veřejnosti, ale i v soukromí, např. bytě, vězení apod.¹⁷²

Na základě nových církevních zákonů požadoval stát po duchovních složení slibu věrnosti republice. Slib skládali duchovní všech církví do rukou tehdejšího ředitele Státního úřadu pro věci církevní ministra Čepičky, dne 17. února roku 1950. Václav Vaško ve své práci uvádí statistiky, z nichž vyplývá: „*že v českých zemích bylo pozváno*

¹⁶⁸ BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 26.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 26.

¹⁷⁰ Tamtéž, 26-27.

¹⁷¹ VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s.105.

¹⁷² VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Praha,2010, s. 100.

ke složení slibu 2916 kněží z celkového počtu 3214, odmítlo podepsat 16 kněží¹⁷³ Asi 40% kněží původně požadovalo složit slib s výhradou dle biskupského doporučení. Od tohoto kroku na nátlak funkcionářů lidové správy raději upustili. Ti, kteří se odmítli podrobit složení slibu, byli internováni ve zvláštním klášteře.¹⁷⁴

7 KNĚŽÍ ZA MŘÍŽEMI

Padesátá léta minulého století byla obdobím politických procesů a represí, které na vlastní kůži zakusili i mnozí kněží. Ve vazbách a věznicích se však zároveň formovaly velice cenné zkušenosti, ze kterých dokázali duchovní načerpat mnoho poznatků a inspirace pro svoji pozdější práci. Církevní představitelé byli umísťováni do cel většinou pospolu. Mohli se tak vzájemně podporovat a vytvářet vlastní dlouhodobě vzdělávací programy.¹⁷⁵ Dominik Pecka a někteří z jeho přátel se ocitli v roli vězně, kterou jim vnutil komunistický režim. Krátce zde představíme jejich osudy.

7.1 Dominik Pecka

V kapitole o autobiografických údajích Dominika Pecky jsme se již zmínili o jeho věznění. Poprvé byl zatčen 5. května 1954 a následně odsouzen 15. září 1954 Krajským soudem v Brně k trestu odnětí svobody na 2,5 roku, zaplacení finanční pokuty 3.000,- Kč a konfiskaci poloviny majetku. Důvodem k odsouzení byly ilegální schůzky s bývalými předáky agrární a lidové strany, výchova studentů v tajných spolcích k odporu proti socialistickému zřízení a neoznámení útěku kněze Josefa Hrbaty přes státní hranice. Na základě těchto činů byl obviněn z trestného činu sdružování proti republice a neoznámení trestného činu.¹⁷⁶ Krátce po svém odsouzení byl převezen do věznice ve Valdicích. Dominik Pecka trpěl dlouhodobými zdravotními potížemi žlučníku. Při pobytu ve vězení se zhoršil jeho zdravotní stav a byl umístěn do vězeňské nemocnice, kde se podrobil menšímu lékařskému zákroku. Poté byl přerazen do jiné

¹⁷³ VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 116.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 116.

¹⁷⁵ BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2013, s. 314.

¹⁷⁶ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 101.

cely na tzv. lehčí práci.¹⁷⁷ Po svém propuštění na amnestii, 11. května 1955, mu byl udělen zákaz veřejné činnosti a stal se zpovědníkem brněnských Milosrdných sester, u kterých i bydlel. Ve svých pamětech uvádí Pecka důvod k zámince svého druhého zatčení. Byly jím exercie a promluvy, které poskytoval v rámci své duchovní činnosti zpovědníka řeholnicím řádu Milosrdných sester.¹⁷⁸ Základem pro další obžalobu bylo obvinění z vedení tajných exercií. Druhé zatčení proběhlo 29. prosince 1958 při jeho pobytu na faře v Krhově. Byl zde na návštěvě u neteře Anny Řídké, která tu bydlela se svou, tehdy devítiletou dcerkou Aničkou. Na zatčení svého prastrýce vzpomíná paní Anna Macková - Řídká v rozhovoru takto: „*Byla jsem tehdy se strýčkem sama doma, maminka odjela do Jihlavy pro nějaké strýčkovy dokumenty – rukopisy Filozofické antropologie. Vzpomínám si, jak někdo dlouho zvonil, když jsme otevřeli, vešli muži v dlouhých kožených kabátech a zpřeházeli celý byt, něco přitom hledali. Když strýčka odvezli, zůstala jsem na faře sama a moc se bála o maminku, ta přijela až ráno. Od té doby nemám ráda kožené kabáty, vždy si vzpomenu na tento pro dítě šokující zážitek*“¹⁷⁹ Tentokrát byl Dominik Pecka odsouzen na 14 měsíců za maření státního dozoru nad církvemi. Svůj trest si odpykával ve věznici na Mírově, kde opracovával optické přístroje pro přerovský podnik Meopta.¹⁸⁰ Po čtrnácti měsících byl 29. února 1960 propuštěn na svobodu.

Své zkušenosti z vězeňského pobytu zaznamenal v románu *Z deníku marnosti*, který mohl být vydán až na počátku 90. let. Pecka zde originální, čtivou a často i vtípnou formou podává svědectví o životě v komunistických žalářích. V tomto lidsky náročném prostředí se setkal s mnohými osudy a situacemi, které dovedl čtenáři mistrně přiblížit. Podařilo se mu, dle mého názoru, proniknout až do nitra jednotlivých postav a provést důkladnou psychologickou črtu jejich osobnosti. Z jednotlivých příběhů a zážitků vyvozuje etické zásady lidského života a bytí, které jsou aktuální v každé době. Kniha může být v mnohém inspirativní i pro současné mladou generaci, která prostřednictvím jejích stránek může nahlédnout do nepříliš vzdálené minulosti a získat cenné poznatky a poučení pro svůj budoucí život.

¹⁷⁷ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 102.

¹⁷⁸ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 229.

¹⁷⁹ Rozhovor s Annou Mackovou, praneťeří Dominika Pecky v Kuřimích dne 2.3.2015, vedla Marcela Vajsová, viz příloha I.

¹⁸⁰ PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*, 1996, s. 246.

Velmi sugestivně působí citace z románu, kde líčí autor svou poslední noc ve vězení: „*Nespím. Loučím se s dosavadním životem. Loučím se v duchu s druhy v utrpení, kteří mi byli oporou a útěchou v mých strastech. Mnohé už nikdy nespátřím. A chtěl bych s nimi být i dál. Zbudou jen vzpomínky. A ty si musí každý nechat pro sebe. Podepsali jsme přece všichni reverz, že nebudeme mluvit o tom, co jsme zde viděli a slyšeli, na to je nový trest.*“¹⁸¹

Po propuštění z vězení mohl Dominik Pecka sloužit pouze tzv. tiché mše bez přítomnosti věřících v brněnském kostele *Nalezení svatého kříže* u kapucínů. V prostorách kapucínského kláštera v Brně bydlel od roku 1962. Často také pobýval u své neteře v Krhově nebo v Čejkovicích u bratra Eduarda, kde se věnoval oblíbené činnosti - práci na vinohradu. Alespoň na chvíli, na konci šedesátých let, se Dominik Pecka dočkal určité satisfakce. V červenci roku 1968 proběhla v rodných Čejkovicích velkolepá oslava jeho padesátého výročí kněžství a za rok 10. června 1969 mu byl udělen Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultou v Olomouci čestný Doktorát teologie. Za pobyt ve vězení byl na přelomu 60. a 70. let Krajským soudem v Brně částečně rehabilitován a finančně odškodněn.¹⁸²

7.2 Silvestr Maria Braitó

Silvestr Braitó se narodil 14. června 1898 v bulharském Rusčuku jako nemanželské dítě vídeňské zpěvačky a stavitele železnic. Matka mu zemřela za tragických událostí brzy po narození. Jeho původní jméno bylo Josef, později přijal řeholní jméno Silvestr. Po smrti matky se její ujala rodina Merhautových, s níž přicestoval do Čech. Nikdy již nepátral po svém původu a vždy se cítil být Čechem.¹⁸³ Vystudoval gymnázium v Praze a po maturitě v roce 1916 složil řeholní sliby a vstoupil do dominikánského řádu. Po šesti letech studia byl v roce 1922 vysvěcen na kněze a začal vyučovat na dominikánském teologickém učilišti v Olomouci. Přednášel

¹⁸¹ PECKA, Dominik. *Z deníku marnosti*. Vyd. 1. V Brně : Atlantis, 1993, 247 p. Edice Studium (Křesťanská akademie v Římě), sv. 38. ISBN 80-710-8062-4, s. 235.

¹⁸² HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století.*, 2012, s. 123.

¹⁸³ VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce.* 1990, s. 212.

fundamentální teologii a eklesiologii a věnoval se náboženské publicistice. Stál v čele mnohých dominikánských aktivit. Přispíval do dominikánské knižní edice *Krystal*, do Habáňovy *Filozofické revue* a do revue *Na Hlubinu*. Podílel se také významnou měrou na českém překladu Akvinského *Summary Theologické*. V roce 1946 vyšlo jeho nejznámější dílo *Církev*, koncipované jako učebnice, v níž se přiklání k biblickým a patristickým obrazům církve, především k obrazu mystického těla Kristova. Tuto problematiku řešil později v šedesátých letech minulého století Druhý vatikánský koncil. Učebnice byla později Braitem doplněna o teologické eseje rozvíjející dané téma. Silvestr Maria Brait se zařadil mezi významné činitele nové generace katolických kněží.¹⁸⁴ Tato generace propagovala radikální katolicismus: „(...)univerzalistický, kulturotvorný, se zájmem o mystické završení křesťanské duchovní cesty, opřený o legitimní tradici.“¹⁸⁵ Brait byl zastáncem programu, který si kladl za cíl na jedné straně spirituální obnovu integrálního katolicismu a na druhé straně otevřený, občansky zralý katolicismus. Tento pohled se dle Olio Štampacha může jevit z pohledu Druhého vatikánského koncilu jako tradicionalistický a integristický, ale v soudobém kontextu vyznívá jinak. Věrnost církvi nebyla pojímána jako nekritická služebnost církevní hierarchii, ale naopak jako snaha o obnovu věrnosti církvi za cenu napětí s církevní autoritou.¹⁸⁶

Pronásledování řeholí ze strany komunistického režimu se nevyhnulo ani Braitovi. V roce 1950 se stal obětí monstrprocesu s „velezrádci a vyzvědači“¹⁸⁷ a byl odsouzen k patnáctiletému vězení. Ve věznicí na Mírově se setkal se svým přítelem Dominikem Peckou. V květnu roku 1960 byl Brait propuštěn po deseti letech věznění na svobodu, s těžce podlomeným zdravím a vyměřeným důchodem 190,- Kč měsíčně. Svůj život dožil u svých přátel v Praze - Břevnově. Zemřel 25. září 1962 ve věku 64 let.¹⁸⁸

¹⁸⁴ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ . *Život se tvoří z přítomné chvíle " :česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s.32.

¹⁸⁵ Srov, VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ . *Život se tvoří z přítomné chvíle " :česká katolická teologie po druhé světové válce .*, 1998, s.32. VAŠKO, Václav. *Neumlčená: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce.* 1990, s. 213.

¹⁸⁶ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ . *Život se tvoří z přítomné chvíle " :česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s. 33 - příspěvek Olio Štampacha.

¹⁸⁷ Tamtéž, s. 33.

¹⁸⁸ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ . *Život se tvoří z přítomné chvíle " :česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s. 34.

Dominik Pecka vzpomíná ve vězeňském románu *Z deníku marnosti* na svého přítele: „*Nějací škarohlídové se tázali Mária, nemyslí-li, že dává svým posluchačům pohoršení, když jim vypravuje rozpustilé příběhy. Odpověděl, že by dával pohoršení, kdyby jim takové příběhy nevyprávěl. Mario je člověk z jednoho kusu, bez trhlin a rozporností, člověk, v němž milost a přirozenost srostly v jedn jako srůstají pláne a roub v jediný ušlechtilý štěp. Vnitřní ucelenost a plnost se projevuje neúmornou aktivitou, neuvěřitelnou pohotovostí a jedinečným uměním improvizace. Stačí sebemenší podnět nebo náповěď a již se jí chopí, aby ji vtělil v proud své výmluvnosti a veselí.*“¹⁸⁹

7.3 Metoděj Habáň

Vlastním jménem Petr Habáň se narodil 11. září 1899 v Huštěnovicích u Uherského Hradiště. Po studiích na biskupském gymnáziu Valeriána Jirsíka v Českých Budějovicích, byl v roce 1919 přijat do dominikánského řádu a přijal řeholní jméno Metoděj. Absolvoval studium filozofie a teologie na dominikánském učilišti v Olomouci a teologická studia na Papežské univerzitě - Angelicu v Římě.¹⁹⁰ Na kněze byl vysvěcen v roce 1924. Další tříleté studium završil v roce 1927 v Římě na univerzitě, kde získal doktoráty filozofie a teologie. Po ročním studiu psychologie na dominikánské univerzitě ve švýcarském Fribourgu, začal v roce 1929 přednášet v Olomouci na dominikánském učilišti. V letech 1938-1942 působil jako provinciál československé dominikánské provincie. Stál u zrodu čtvrtletníku *Filozofická revue*, který vydávali profesori olomouckého bohosloveckého učiliště, publikoval zde množství článků a recenzí. Přispíval do časopisů *Na Hlubinu*, *Výhledy*, *Akord* aj.¹⁹¹ Po válce (od roku 1947) působil jako gymnazijní profesor, děkan a spirituál v litoměřickém semináři a zároveň vyučoval náboženství na gymnáziu v Ústí nad Labem.

Habáň patřil k hlavním představitelům české tomistické a neotomistické školy. Spolupracoval na překladech Akvinského *Summy Theologické*. Tomistické učení hájil

¹⁸⁹ PECKA, Dominik. *Z deníku marnosti*. 1993, s. 158.

¹⁹⁰ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 214.

¹⁹¹ Srov. VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 212. HP. Metoděj Habáň. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>.

před ostatními filozofickými směry a jejich představiteli. Metafyziku tomistické nauky považoval za jediný správný názor na svět, za „*philosophia perennis*“.¹⁹² Věnoval se rovněž filozoficko - etické problematice a psychologickým tématům. K jeho nejznámějším dílům patří: *Psychologie, Přirozená etika, Sexuální problémy*.

Oslovil široký okruh mladých českých intelektuálů nejen z řad katolíků. Propagoval nové formy pastorační práce ve zcela odlišném prostředí. Za protektorátu přispíval do letákových *Dopisů* vydávaných českou obdobou jociistického hnutí a prováděl pastorační práci českých dělníků nasazených na práci v Německu.¹⁹³

Nejvýznamnějším Habáňovým počinem bylo založení tradice tzv. *Akademických týdnů*. Tato tradice započala po úspěšném mezinárodním filozofickém sjezdu konaném v Praze roku 1932. Cílem tohoto sjezdu bylo odstranění předsudků a zaujatosti v českém liberálním myšlení proti křesťanské kultuře a filozofii Tomáše Akvinského.¹⁹⁴ Tradice těchto týdnů, na nichž přednášeli významní představitelé církve, spisovatelé, umělci, historici i politici trvala až do roku 1948. Akademické týdny byly otevřeny širokému okruhu posluchačů. Pro svoji otevřenost a možnost svobodné diskuze našly oblibu zejména v řadách mladých intelektuálů.¹⁹⁵

Po únoru roku 1948 byl Habáň zatčen a obviněn z protistátní činnosti. Hlavním důvodem jeho zatčení však byla mimořádná obliba, které se mu dostávalo z řad akademické mládeže. Odsouzen byl na 18 měsíců. Na žádost ředitele Národního divadla F. Pujmana byl po několika měsících amnestován. V roce 1950 získal státní souhlas a mohl krátce vykonávat duchovní činnost na faře v Ústěku.¹⁹⁶ Po roce byl však znovu zatčen, tentokrát pro ilegální pokračování v řeholním životě. Odsouzen byl ke čtyřem letům vězení. Po svém propuštění pracoval v civilním zaměstnání v Jihlavě. Koncem šedesátých let 20. století se účastnil filozofického semináře M. Machovce, jehož tématem byl dialog marxistů s křesťany, a ekumenického semináře v Jirchářích. V Praze pořádal cykly přednášek a publikoval. Po roce 1972 mu byl znovu odňat státní souhlas

¹⁹² Srov. HP. Metoděj Habáň. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>. ABZ.cz: Slovník cizích slov. SCS.ABZ.CZ. [online]. © 2005-2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=philosophia_perennis&typ_hledani=prefix.

¹⁹³ VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. 1990, s. 214.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 214.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 215.

¹⁹⁶ Tamtéž, s. 214.

k veřejnému působení. Do pozdního věku se věnoval pastorační činnosti v Praze, Karlových Varech a Brně. Zemřel 27. června 1984. Je pohřben v Olomouci.¹⁹⁷

7.4 Jan Evangelista Urban

Narodil se 20. února 1901 v Praze. Jeho vlastní jméno bylo Josef Vojtěch Urban. Otec byl rukavičkářem a později pracoval na dráze, matka si přivydělávala jako prادلena. Své dětství prožil na Žižkově, v prostředí tehdejších dělníků a proletářů. Zde se setkal s bezmocí, nespravedlností a bídou. Tato zkušenost formovala Josefův pohled na svět a byla inspirativním podnětem pro jeho sociálního citění a pozdější činnost ve františkánském řádu, jíž zasvětil celý svůj život.¹⁹⁸

Urban studoval na gymnáziu, ale své studium v roce 1915 přerušil a vstoupil do Třetího řádu sv. Františka. Již v roce 1922 měl své první kázání v Bechyni. V této době ještě nebyl vysvěcen na kněze. Vysvěcen byl o dva roky později, v seminární kapli Klementina, a 16. června 1924 slavil svoji první mši v Emauzích. Teologická studia dokončil v roce 1925 a byl zapsán na filozofickou fakultu, zároveň byl jmenován magistrem a instruktorem kleriků v Kadani. Svě žáky vedl ke zdrojům františkánské pravdivosti a spiritualitě. Významné bylo jeho působení v Třetím řádu sv. Františka, dlouhá léta byl jeho ředitelem. Stal se zakladatelem Laického apoštolátu řádu terciářů sv. Františka (tzv. sestry urbanky). Úkolem této společnosti byla služba a pomoc nemocným a sociálně slabým.¹⁹⁹ V červnu roku 1930 se stal doktorem teologie na Filozofické fakultě Karlovy univerzity. „*Celoživotní inspiraci a vzor našel u františkánského teologa a filozofa Bonaventury (asi 1217–1274), jemuž věnoval i svou dizertaci Universalie u sv. Bonaventury; přeložil jeho mystický spis *Itinerarium mentis ad Deum* (Cesta duše k Bohu) a nechal se hluboce ovlivnit jeho názhledy na duchovní život jako „vzrůst ke Kristu“, na svět a člověka (v nichž spatřoval Boží stopy). Syntézu*

¹⁹⁷ HP. Metoděj Habáň. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>.

¹⁹⁸ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle "česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s. 8.

¹⁹⁹ HP. Jan Evangelista Urban. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/urban.html>.

svých teologických názorů podal v knihách *Učení víry (1946) a Duchovní život (1946)*.²⁰⁰

Za nejvýznamnější počín otce Urbana lze považovat založení studijního centra *Studium catholicum* v roce 1937. Tento institut sloužil k teologickému vzdělávání laiků. Urban byl jeho rektorem (s krátkou přestávkou v době okupace) až do jeho definitivního uzavření v roce 1948. Publikoval mnoho článků ve známých teologických časopisech a poskytoval exercie, byl rovněž šéfredaktorem časopisu *Serafínský prapor*.²⁰¹

V březnu roku 1950 byl Jan Evangelista Urban odsouzen ve vykonstruovaném komunistickém procesu spolu s dalšími řadovými bratry ke čtrnáctiletému trestu. Po zatčení byli odsouzení převezeni z Pankrácké věznice na Mírov a po týdnu do Valdic, kde v přísné izolaci strávili 14 měsíců. Na období izolace vzpomíná jako na nejděší exercie svého života.²⁰² Po odpykání celého trestu byl propuštěn 12. září 1963 na svobodu. Na pobyt ve vězení krátce vzpomíná ve své autobiografické knize *Srdcem i životem*: „Zatím nemohu jinak než se řídit vědomím, že o době našeho věznění není možné psát, že by se jakoukoliv formulací nejen málo řeklo, ale spíše mnoho zkreslilo, odbarvilo, a hlavně vyjevilo, co má zůstat jen pro Pana Boha, jako něco, co by se projevením porušilo. Tuto část života bychom přece jen - aspoň zatím, ne-li provždy měli ponechat Božímu soudu a milosrdenství a lásce.“²⁰³ Ostatní spoluvězni na něho vzpomínali jako na laskavého učitele a rádce. Ve vězení sloužil mši, biřmoval, psal katecheze na motáčích a přijímal do řádu.²⁰⁴

Koncem 60. let po propuštění z vězení získal státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti. Věnoval se intenzivní práci pro Apoštolát, konal exercie, účastnil se pravidelných kněžských setkání, přednášel v cyklu pro laiky *Živá teologie*. V lednu 1974 státní souhlas znovu pozbyl a věnoval se duchovní teologii. Z tohoto období pochází mnoho významných textů.

²⁰⁰ HP. Jan Evangelista Urban. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/urban.html>.

²⁰¹ HP. Jan Evangelista Urban. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15].

Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/urban.html>.

²⁰² VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s.14.

²⁰³ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s.13, podle URBAN. J.E., *Srdcem a životem*, s. 16.

²⁰⁴ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s.14.

Počátkem osmdesátých let se zhoršil jeho zdravotní stav a otec Urban se uchýlil na odpočinek do prostředí sester Apoštolátu v Nespekách u Benešova. I zde, přestože byl upoután na invalidní vozík, sloužil mše, zpovídal, těšil a podporoval všechny, kteří jeho pomoc vyhledali. Jan Evangelista Urban zemřel 7. ledna 1991 ve věku úctyhodných devadesáti let.²⁰⁵

Všichni tito významní církevní představitelé museli prožít svá léta „marnosti“ a podstoupit těžkou zkoušku osobní statečnosti v komunistických věznicích. Vírou a duchovními mravními hodnotami se přes mnohá příkoří snažili bojovat o naplnění svého kněžského poslání. Na příkladu Dominika Pecky nyní připomeneme jeho odkaz, vedený snahou o duchovní obnovu českého katolicismu prostřednictvím nových forem pastorage.

8 ODKAZ DOMINIKA PECKY JAKO NOSITELE DUCHOVNÍ OBNOVY A NOVÝCH FOREM PASTORACE

Dominik Pecka se po celý život snažil směřovat úsilí své kněžské, pedagogické i literární práce k rozvoji a podpoře duchovní obnovy české katolické církve. Byl představitelem generace kněží 20. století, jejichž cílem byla snaha o vytvoření nových forem a metod pastorage, zaměřených na výchovu a vzdělávání laiků v oblasti náboženských hodnot a tradic. Usiloval především o změnu ve vztahu kněze k mládeži. Na počátku 20. století byl kněz chápán spíše jako nepřístupný, nedotknutelný a autoritativní vůdce katolických spolků, zakladatel katolicky orientovaných politických stran nebo odborů.²⁰⁶

Nová generace kněží, nastupující ve dvacátých letech 20. století, si však již uvědomovala nutnost změny takového pojetí kněžství, vedoucího k postupné sekularizaci společnosti a izolaci katolické církve. Dominik Pecka byl jedním z kněží,

²⁰⁵ VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ. *Život se tvoří z přítomné chvíle". česká katolická teologie po druhé světové válce.*, 1998, s. 14.

²⁰⁶ MAJKIII. Dominik Pecka - (ne)známý kněz. In: *Signály.cz: V akci! - aktuálně ze života* [online]. 16.7.2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <https://vakci.signaly.cz/1207/dominik-pecka-ne-znamy-knez>.

kteří dokázali zaujmout mládež a přiblížit jí oblast náboženství.²⁰⁷ Pro mladé lidi nebyl „pouhým“ knězem, ale také rádcem, přítelem, učitelem a vtipným společníkem. V období, kdy vykonával pedagogickou činnost, trávil se svými žáky mnoho času. Věnoval se spolu s nimi různým mimoškolním aktivitám. Organizoval pro studenty tábory, výlety, duchovní cvičení. Součástí těchto akcí byl, mimo jiné, i program, který využíval myšlenky tzv. liturgického hnutí. Zde se mohli mladí lidé blíže seznámit s církevní liturgií, např. v podobě mše svaté. Prostřednictvím těchto nových, pro mladé přístupných forem pastorače, se mu dařilo přiblížit mládeži církev jako živé společenství se zájmem o každého jednotlivce a změnit tak jejich dosavadní pohled na církev jako na pouhou instituci.²⁰⁸

Další důležitou pastorační metodou je Peckova literární činnost. Většina jeho prací je určena především mladým čtenářům, ať jsou to články ve studentských časopisech, výchovné publikace nebo romány motivující k víře a obratu směrem k duchovním hodnotám.²⁰⁹

Charakteristickým rysem Peckova kněžství je rovněž jistý odklon od politické angažovanosti. Zdůrazňoval, že kněz by měl být především „*posvátnou osobou a hlubokým spirituálním člověkem*“²¹⁰ Z předchozích kapitol vyplývá, že veškeré Peckovy aktivity měly spíše výchovný, pedagogický a pastorační charakter. Jeho záměrem tedy nebylo „dělat“ politiku, ale plně a intenzivně se soustředit na pastorači a duchovní obnovu katolické církve, jejímž byl představitelem.²¹¹

Pecka se nesmazatelným písmem zapsal do dějin spirituální obnovy českého katolicismu 20. století. Jako jeden z nejdůležitějších organizátorů a propagátorů středoškolského studentského hnutí se podílel na aktivizaci laiků z řad studentské mládeže a probuzení jejich zájmu o duchovní život a laický apoštolát v rámci Katolické akce.²¹² Zanechal po sobě odkaz v podobě neúnavného, důsledného a láskyplného přístupu k výchově mládeže, který je v mnohém inspirativní dodnes.

²⁰⁷ MAJKIII. Dominik Pecka - (ne)známý kněz. In: *Signály.cz: V akci! - aktuálně ze života* [online]. 16.7.2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <https://vakci.signaly.cz/1207/dominik-pecka-ne-znamy-knez>.

²⁰⁸ MAJKIII. Dominik Pecka - (ne)známý kněz. In: *Signály.cz: V akci! - aktuálně ze života* [online]. 16.7.2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <https://vakci.signaly.cz/1207/dominik-pecka-ne-znamy-knez>.

²⁰⁹ LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013, s. 63.

²¹⁰ PECKA, Dominik. *Matka Boží v Trní*. Olomouc 1940, s. 85.

²¹¹ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, s. 138.

²¹² Tamtéž, s. 13.

9 ZÁVĚR

V závěru práce stručně shrnu její obsah a pokusím se o vyhodnocení předložených poznatků a informací, které byly předmětem zkoumání. Cílem práce byl pokus o částečné zmapování života, díla a činnosti Dominika Pecky, jakožto významné osobnosti české katolické teologie 20. století. Ve druhé části práce jsem se snažila nastínit vývoj české katolické teologie po 2. světové válce. Představitelé komunistického režimu rozpoutali po roce 1948 nesmiřitelný boj proti církvi, jehož cílem byla snaha o její likvidaci. V tomto období docházelo k pronásledování církevních představitelů. Mnozí z nich, a to byl i Dominik Pecka, byli uvězněni a perzekvováni. Byla bych ráda, kdyby se mi podařilo prostřednictvím této práce připomenout odkaz kněze, filozofa, buditele a pedagoga Dominika Pecky a přimět k zamyšlení se nad významem jeho činnosti, která může být v mnohém inspirativní i v současnosti.

V jednotlivých kapitolách jsme sledovali vývoj a inspirační zdroje ovlivňující Peckovy postoje a názory. V době svého pobytu v chlapeckém semináři v Brně se setkal s autoritativním režimem a přístupem vychovatelů. Jeho pozdější rozhodnutí stát se knězem ho motivovalo ke snaze změnit dosavadní pohled na kněze jako představitele autoritativní instituce. V období svého kněžského působení se snažil přiblížit křesťanské hodnoty a tradice prostřednictvím jiných, vhodnějších metod a nových forem pastorace. Tyto své myšlenky mohl později uplatnit jako pedagog a vychovatel středoškolské mládeže. Práce se mu stala posláním, mladé generaci zasvětil velkou část svého aktivního života. Prostřednictvím nových forem pastorace, v rámci duchovní obnovy české katolické církve, usiloval o vzdělávání mládeže z řad katolíků i laiků. Spolu se svými kolegy a spolupracovníky působil jako duchovní vůdce, rádce a přítel, naslouchající a pomáhající mladým lidem orientovat se ve složitém světě. Prostřednictvím různých mimoškolních aktivit v podobě letních táborů, duchovních cvičení, účasti v katolických studentských spolcích se snažil o probuzení zájmu svých studentů o otázky týkající se víry, filozoficko - teologické oblasti, hlubšího prožívání mše svaté a laického apoštolátu.²¹³ Tento podstatný charakteristický rys Peckovy činnosti spočívající v úsilí být dobrým knězem, pedagogem a rádcem ho provází celým životem.

---

²¹³ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, s. 139.

V Peckově literárním díle se prolínají tři hlavní oblasti jeho zájmu - teologie, filozofie a pedagogika. Vyústěním jeho zájmu o člověka je třísvazkové dílo filozofické antropologie nazvané *Člověk*. Zde Pecka rozebírá otázky z oblasti filozofie, vědy a kultury. Antropologie předkládá čtenáři přehlednou a souhrnnou syntézu poznatků o člověku. Je obdivuhodné, kolik poznatků a jaké množství informací dokázal autor na stránkách svého díla zpracovat. Z pedagogického hlediska lze dílo považovat za přehledné schéma, v mnohém přesahující ráz a charakter učebnice, nelze jej však považovat za publikaci nabízející originální vhled do sledované problematiky především v oblasti filozofie.²¹⁴

Druhá část práce popisuje vývoj české katolické teologie po 2. světové válce. V této kapitole jsem se zaměřila zejména na vývoj událostí po roce 1948. Vztah nového komunistického režimu ke křesťanství a katolické církvi byl velmi nepřátelský. Strategie tehdejších představitelů státní moci byla charakteristická snahou o likvidaci církevních představitelů. Pronásledování a perzekuce kněží, nové církevní zákony, podmiňující nebo zakazující kněžskou činnost, to vše byly prostředky, jimiž se snažili komunisté oslabit vliv církve na společnost. I přes všechna příkoří zůstali Dominik Pecka a další kněží, o kterých se zmiňuji ve své práci, Silvestr Maria Braito, Metoděj Habáň, Jan Evangelista Urban, věrni svému poslání a mravním zásadám. Ve vězení se navzájem podporovali, pomáhali si a i později, na svobodě, se snažili pokračovat, alespoň v rámci možností, ve své pastorační činnosti, jako součásti duchovní obnovy církve.

Uvědomuji si, že jsem v této práci nezmínila řadu podstatných rysů charakterizujících Peckovu osobnost a mnoho důležitých aspektů jeho činnosti. Peckův záběh byl skutečně velmi široký, zajímavé by bylo např. porovnat jeho dílo, zabývající se filozofickou antropologií, s pracemi některých dalších autorů, kteří zpracovali dané téma. Rovněž Peckovy filozoficko - sociální debaty o podstatě socialismu a dialektickém materialismu, o nichž se zmiňuje ve své autobiografii, by mohly být v mnohém inspirativní i pro současné studenty, kteří se zabývají historií totalitních režimů.

---

²¹⁴ HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, s. 92.

Profesor Dominik Pecka byl velmi významnou osobností české katolické teologie. Ovlivnil celou řadu známých osobností. Jeho žáky byli např. astronom Jiří Grygar nebo biskup skryté církve Felix Maria Davídek. Praneteř Dominika Pecky, paní Anna Macková, vzpomíná na svého prastrýce jako na velmi optimistického, veselého a pracovitého člověka, v rozhovoru o něm říká: „*Miloval mladé lidi a ti měli rádi zase jeho. Vedl letní tábory, psal pro ně a vedl je k Bohu. Byl pracovitý, rád pomáhal svému bratrovi ve vinohradu. Já si pamatuji, jak u nás štípal dřevo na zimu a pak přímo vzorně skládal do hranic (to jsem se od něj naučila). Myslím, že cokoli dělal, dělal s láskou, takže ho to i bavilo*“.²¹⁵ Z těchto vět je patrné, jak inspirativním a hluboce lidským, byl Dominik Pecka člověkem. Jeho celoživotní snaha a úsilí o duchovní obnovu českého katolictví i dílo, zejména z pozdějšího období jeho tvorby, ve kterém se promítají různé životní zkušenosti, myšlenky, názory a vzpomínky mohou jistě oslovit i současnou mladou generaci. Proto jsem se rozhodla zpracovat dané téma a podělit se o svůj pohled na výjimečnou osobu, jakou Pecka bezesporu byl. Byla bych ráda, aby tato práce přispěla k poznání více či méně známých osobností české církve, a tím napomohla k tomu, aby jejich odkaz a dílo neupadly v zapomnění.

Na úplný závěr si dovoluji citovat Peckův poslední odkaz všem: „*žijte životem lásky, dobroty, radosti a krásy, abyste na konci života nestáli s prázdnýma rukama.*“²¹⁶

---

²¹⁵ Rozhovor s Annou Mackovou, praneteří Dominika Pecky v Kuřimi dne 2.3.2015, vedla Marcela Vajsová.

²¹⁶ Dominik Pecka: *Poslední odkaz všem*, soukromý archiv Anny Mackové

10 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Primární literatura:

PECKA, Dominik. *Assunta*. 2. vyd. Brno: Dědictví sv. Cyrila a Metoděje, 1938.

PECKA, Dominik. *Cesta k pravdě*. 3.vyd. Praha 2: Vyšehrad, 1969.

PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie I*. 1.vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1970.

PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie II*. 1.vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971.

PECKA, Dominik. *Člověk: Filozofická antropologie III*. 1.vyd. Řím: Křesťanská akademie, 1971.

PECKA, Dominik. *Člověk a dějiny*. 1.vyd. Brno: Vyšehrad, 1969.

PECKA, Dominik. *Matka Boží v Trní*. Olomouc, 1940.

PECKA, Dominik. *Moderní člověk a křesťanství*. 1.vyd. Praha: Vyšehrad, 1948.

PECKA, Dominik. *Neviditelný prsten*. Praha, 1940.

PECKA, Dominik. *Smysl člověka*. Brno: Akord, 1936. Duchovní orientace, 3.

PECKA, Dominik. *Starý profesor vzpomíná: vlastní životopis*. 1. vyd. Praha: Zvon, 1996, 311 s. Memoria, sv. 2. ISBN 80-711-3183-0.

PECKA, Dominik. *Tajemství života*. 4.vyd. Praha: Vyšehrad, 1948.

PECKA, Dominik. *Tvář člověka*. Brno: Akord, 1939.

PECKA, Dominik. *Z deníku marnosti*. Vyd. 1. V Brně: Atlantis, 1993, 247 p. Edice Studium (Křesťanská akademie v Římě), sv. 38. ISBN 80-710-8062-4.

Sekundární literatura:

BALÍK, Stanislav a Jiří HANUŠ. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013, 399 s. ISBN 978-807-3253-110.

FRANZEN, August a Roland FRÖHLICH. *Malé dějiny církve*. 3., dopl. a rozš. vyd. Překlad Bedřich Smékal, Marta Rynešová. V Kostelním Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, 398 s. Studium (Karmelitánské nakladatelství), sv. 1. ISBN 80-719-5082-3.

HANUŠ, Jiří. *Mezi tradicí a reformou: rozhovory o moravském katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Editor Jan Vybíral. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002, 199 s. Dějiny a kultura, sv. č. 4. ISBN 80-732-5005-5.

HUSÁK, Petr. *Osobnost Dominika Pecky: vývoj pojetí kněžství v prostředí českého katolicismu ve 20. století*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 151 s., iv s. obr. příl. Quaestiones quodlibetales. ISBN 978-80-7325-276-2.

KADLEC, Jaroslav. *Přehled českých církevních dějin*. Praha: Zvon, 1991, 281 s. ISBN 80-711-3003-6.

MED, Jaroslav. *Spisovatelé ve stínu*. Vyd. 2., rozš., v Portále 1. Praha: Portál, 2004, 237 s., [8] s. obr. příl. ISBN 80-717-8939-9.

OVEČKA, Libor. *"Člověče, bylo ti oznámeno, co je dobré--": česká katolická morální teologie 1884-1948*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2011, 383 s. ISBN 978-802-4619-576.

PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu : 1848-1918*. Vyd. 1. Praha: Torst, 1998, 801 p. ISBN 80-7215-059-6.

VÁCLAVÍK, David. *Náboženství a moderní česká společnost*. Vyd. 1. Praha: Grada, c2010, 243 s. ISBN 978-802-4724-683.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená I: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-711-3000-1.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená II: kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-7113-000-1.

VENTURA, Václav a Lenka KARFÍKOVÁ . „Život se tvoří z pří tomné chvíle“: česká katolická teologie po druhé světové válce . 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1998, 119 p. ISBN 80-859-5936-4.

Akademické práce:

BERANOVÁ, Romana. *Václav Vaško: osobnost katolického disentu*. Plzeň, 2012. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, Katedra filozofie, Studijní obor Evropská kulturní studia. Vedoucí práce Mgr. et. Bc. Dagmar Demjančuková, CSc.

LÉTALOVÁ, Jana. *Pedagogické aspekty filozofické antropologie Dominika Pecky*. 2013. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Doc. PhDr. Helena Pavlincová, Ph.D.

Elektronické zdroje:

ABZ.cz: Slovník cizích slov. *SCS.ABZ.CZ*. [online]. © 2005-2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/hledat?cizi_slovo=philosophia_perennis&typ_hledani=prefix.

Centrum pro studium demokracie a kultury: Lidé. *Centrum pro studium demokracie a Kultury*[online].1999 [cit. 2015-03-15].Dostupné z: <http://www.cdk.cz/info/lide/#hanus>.

HP. Jan Evangelista Urban. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/urban.html>.

HP. Metoděj Habáň. *Filozofická fakulta Masarykovy univerzity: Katedra filozofie* [online]. Brno, © 2009 FF MU [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/haban.html>.

HUSÁK, Petr. Pedagogický přínos kněze Dominika Pecky (1895-1981). Příklad propojení pedagogického působení s kněžským posláním. In: *Petr-husak.bloger.cz: Církev a církevní dějiny* [online]. 10.11.2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://petr-husak.bloger.cz/Cirkev-a-cirkevni-dejiny/Pedagogicky-prinos-kneze-Dominika-Pecky-1895-1981-Priklad-propojeni-pedagogickeho-pusobeni-s-knezskym-poslanim>.

MAJKIII. Dominik Pecka - (ne)známý kněz. In: *Signály.cz: V akci! - aktuálně ze života* [online]. 16.7.2012 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <https://vakci.signaly.cz/1207/dominik-pecka-ne-znamy-knez>

MLEJNEK, Josef. O odpovědnosti umělce: Maritain aktuální po padesáti letech. In: *Virtually.cz: pravicově zaměřený názorový server* [online]. 18.1.2013 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://virtually.cz/journal/?q=o-odpovednosti-umelce-maritain-aktualni-po-padesati-letech&page=594>.

Novotomismus v českých zemích v 19. a 20. století (2. část). In: *Dobro, pravda, krása: Blog pro náboženství, filozofii a umění* [online]. 26.2.2008 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://bovepul.blog.cz/0802/novotomismus-v-ceskych-zemich-19-a-20-stoleti-2-cast>.

Online slovník: slova od K strana 14. *Online slovník* [online]. 1999 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://slovník.online-clanky.cz/k/strana-14/>.

RITTEROVÁ, Marie. Kostel sv. Kunhuty: Římskokatolická farnost Čejkovice. *Čejkovice: oficiální stránky obce* [online]. 1.6.2011 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/cirkev/rimskokatolicka-farnost-cejkovice/kostel-sv-kunhuty/>.

-RED- .Tomismus. In: *Cojeco: encyklopedie* [online]. 14.3.2000,15.12.2003 [cit.2015-03-15]. Dostupné z: http://www.cojeco.cz/index.php?s_term=&s_lang=2&detail=1&id_desc=98196

Další zdroje:

Rozhovor s Annou Mackovou, praneteří Dominika Pecky v Kuřimi dne 2.3.2015, vedla Marcela Vajsová.

11 RESUMÉ

Die Diplomarbeit beschäftigt sich mit dem bedeutenden Repräsentant der tschechischen katholischen Kirche des 20. Jahrhunderts, dem Priester, Pädagog und Schriftsteller Dominik Pecka. Sie schildert die Lebensgeschichte und das Werk dieses mährischen Priesters bis zum Anfang der sechziger Jahre des 20. Jahrhunderts. Die weitere Teil dieser Arbeit darstellt die Entwicklung tschechischer katholischer Theologie nach dem 2. Weltkrieg. Die Aufmerksamkeit ist vor allem auf die Lage nach dem Jahr 1948, wann in der damaligen Tschechoslowakei zur politischen Änderungen kam, orientiert. Der Antritt der kommunistischen Macht hatte für die Vorsteher der Kirche fatale Folgen. Manche von ihnen wurden verfolgt, einige endeten sogar im Gefängnis. Dieses Schicksal traf auch den Priester Dominik Pecka und auch einige von seinen Freunden von den Reihen der katholische Kirche aus. Verfolgung und Persekution der Priester, neue kirchliche Gesetze, die strenge Regeln für die priesterliche Tätigkeit bestimmten, oder sogar diese verboten, das alles gehörte zu den kommunistischen Maßnahmen, die sollten den Einfluss der Kirche auf die Gesellschaft schwächen. Trotz allem Unrecht blieben Dominik Pecka, aber auch weitere Priester, die in der Arbeit erwähnt sind – Silvestr Brait, Metoděj Habáň, Jan Evangelista Urban – ihren moralischen Grundsätzen treu. Im Gefängnis haben sie sich gegenseitig unterstützt und auch später, als sie schon ihre Freiheit hatten, bemühten sich immer in ihrer Arbeit zu fortsetzen.

Dominik Pecka hat sich mit unauslöschlicher Schrift in die Geschichte der Erneuerung des tschechischen Katholizismus eingeschrieben. Wie einer von den wichtigsten Organisatoren und Propagatoren der Mittelschulbewegung hatte er große Anteil bei der Aktivierung der Laien aus der Studentenreihen. Damit hat er die Teilnahme der Studenten um geistiges Leben und Laieapostel geweckt. Sein unermüdliches, liebenswürdiges Herantreten zur Jugend ist ein großes Vermächtnis auch für unsere Gegenwart.

12 PŘÍLOHY

- Příloha I.** Přepis rozhovoru s praneteří Dominika Pecky, paní Annou Mackovou ze dne 2. 3. 2015.
- Příloha II.** Dopis Dominika Pecky švagrové - manželce bratra Eduarda, k šedesátému výročí svatby.
- Příloha III.** Dominik Pecka při oslavě 50. výročí kněžské služby.
- Příloha IV.** Slavnostní promoce na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci, 10. 6. 1969.
- Příloha V.** Poslední odkaz Dominika Pecky.
- Příloha VI.** Kostel sv. Kunhuty v rodné obci Dominika Pecky Čejkovicích.

Příloha I.

Přepis rozhovoru s praneteří Dominika Pecky, paní Annou Mackovou ze dne 2. 3. 2015

Kufim 2.3.2015

**Rozhovor s praneteří profesora Dominika Pecky paní Annou Mackovou
rozenou Řídkou****Jaké jsou Vaše nejranější vzpomínky na prastrýce?**

Vzpomínám si, jak jsem jako malá chodila za strýčkem po zahradě, kde se procházel s rukama za zády a modlil bratří, chodila jsem za ním a napodobovala ho. Další vzpomínka, je z konce roku 1958, kdy přišla Státní bezpečnost strýčka podruhé zatknout. Byla jsem tehdy se strýčkem sama doma, maminka odjela do Jihlavy pro nějaké dokumenty – rukopisy Filozofické antropologie. Vzpomínám si, jak někdo dlouho zvonil, když jsme otevřeli, vešli muži v dlouhých kožených kabátech a zpřeházeli celý byt, něco přitom hledali. Když strýčka odvezli, zůstala jsem na fáře sama a moc se bála o maminku, ta přijela až ráno. Od té doby nemám ráda kožené kabáty, vždy si vzpomenu na tento pro dítě šokující zážitek.

Jak byste charakterizovala prastrýce? Jeho povahové vlastnosti, záliby, oblíbené činnosti apod.?

Byl to člověk velmi optimistický a veselý, někdy jsme jej podezírali, že si vtipy i sám vytrýšil. Miloval mladé lidi a ti měli rádi zase jeho. Vedl letní tábory, psal pro ně a vedl je k Bohu. Byl pracovitý, rád pomáhal svému bratrovi ve vinohradu. Já si pamatuji, jak u nás šlupal dřevo na zimu a pak přímo vzorně skládal do hranic (tu jsem se od něj naučila). Myslim, že cokoli dělal, dělal s láskou, takže ho to i bavilo.

Jaký byl jeho vztah k rodině, přátelům, známým?

Vůbec si nevybavuji, že by k někomu přistupoval nepříjemně. Miloval a byl milován.

Vyprávěl Vám někdy své zážitky z vězení?

V době, kdy se vracel z vězení jsem byla ještě malá. To více vyprávěl mamince. Ale všechny jeho vzpomínky jsou krásně zaznamenány v knize "Z deníku marnosti." Bylo dost vězňů, kteří na vězení neradi vzpomínali, neboť se jim prožité trápení vracelo ve vzpomínkách. Můj prastrýce to vyřešil výše uvedenou knihou a vtipně.

V čem Vy sama spatřujete smysl a význam jeho práce?

V době, kdy ještě mohl působit mezi mladými, bylo nejlepším období jeho života. Vedl mladé lidi k přemýšlení o smyslu života, vedl je k důvěře k Božimu vedení. Pak je tu samozřejmě jeho bohatá literární činnost. Nejsem literární kritik a netroufám si posuzovat význam jeho práce, ale když teď sleduji papeže i rantiška, myslím, že jeho názory na církve byly podobné. To byl jeho velký význam.

Jak trávil podzim života. čemu se věnoval, jak pohlížel v pozdním věku na situaci ve společnosti?

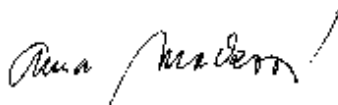
Myslím, že tento čas prožil pěkně. Bydlel v Brně v kapucinském klášteře. Společnost byla výborná, bratři kapucini byli příjemní. Každý týden na sobotu a neděli přijížděl, a později jsme jej přiváželi, do domku mých rodičů v Kuřimí. Ještě si užíval veselý čas s našimi dětmi, také s kocourem. V Brně ho navštěvovali přátelé. Do vysokého věku si udržel mladého ducha. Poslední rok a půl žil v kněžském domově na Moravci. Tam jsme ho nejméně 2x týdně navštěvovali.

Bliží se 120. výročí narození profesora Pecky připravují se v rodné obci nějaké vzpomínkové akce?

Musím se přiznat, že nevím. V Čejkovících nežijí. Ale určitě se sejde rodina a určitě pozveme nějaké pamětníky (Jiřího Grygara ....).

Souhlasím s uveřejněním rozhovoru v bakalářské práci Marcelly Vajsové na téma: "Osobnost Dominika Pecky a vývoj české katolické teologie po 2. světové válce" v rámci studia na Filozofické fakultě v Plzni, obor Humanistika.

Anna Macková

Příloha II.

Dopis Dominika Pecky švagrové - manželce bratra Eduarda, k šedesátému výročí svatby
(Soukromý archiv praneteře Dominika Pecky, paní Anny Mackové)

Milá stařenko,

přiblížilo se šedesáté výročí Vaší svatby a to je důvod, že na Vás vzpomínáme více než kdy jindy, ačkoliv to výročí bychom oslavili okázaleji, kdyby Eduard nebyl nemocen. A tak se naše vzpomínky soustřeďují na Vás a připomínáme si vše, dobré i zlé z té naší minulosti. Zejména pak, jak jste se včlenila do naší rodiny a obětavě nesla všechna břemena, která musila za ta dlouhá desetiletí nést : práce do úpadu, starost, dluhy, velký počet dětí, nemoci : to všechno jste snášela s křesťanskou pokorou a odevzdaností do vůle Boží. Jsme všichni Vašimi velkými dlužníky a uvědomujeme si, že nikdy Vám nebudeme moci ani z části splatit svůj dluh.

Přicházíme tedy aspoň s dobrým úmyslem, že Vás potěšíme projevem oddanosti a lásky a vzdáme povinný dík za vše, co jste za ta dlouhá léta nám dobrého prokázala. A k těm díkům, jež jsou ovšem jen pouhá lidská slova, připojujeme prosbu, aby všemohoucí a dobrý Bůh Vám nejen zde na světě, ale zvláště největší štědrě odplatil Vaši lásku, Vaše oběti a Vaše práce.

Lituji, že můj zdravotní stav není ještě zcela uspokojivý, abych Vám blahopřál osobně. Doufám však, že tam bude u Vás v neděli dosti rušno, takže moje nepřítomnost bude málo pocítována.

S přáním všeho dobra a mnohými pozdravy

Brno II/II 71

Dominik P.

Příloha III.

Dominik Pecka při oslavě 50. výročí kněžské služby (Soukromý archiv praneteře Dominika Pecky, paní Anny Mackové)

Příloha IV.

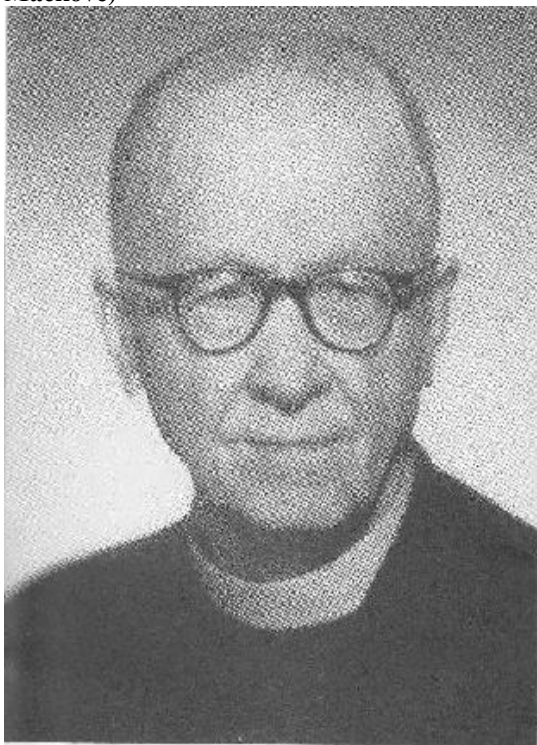
Slavnostní promoce na Cyrilometodějské bohoslovecké fakultě v Olomouci, 10.6.1969 (Soukromý archiv praneteře Dominika Pecky, paní Anny Mackové)

Příloha V.

Poslední odkaz Dominika Pecky (Soukromý archiv praneteře Dominika Pecky, paní Anny Mackové)

ThDr. h. c. DOMINIK PECKA *4. 8. 1895 †1. 5. 1981

Poslední odkaz všem

*Žijte životem lásky, dobroty,
radosti a krásy,
abyste na konci života
nestáli s prázdnýma rukama.*

Příloha VI.

Kostel sv. Kunhuty v rodné obci Dominika Pecky - Čejkovicích (RITTEROVÁ, Marie. Kostel sv. Kunhuty: Římskokatolická farnost Čejkovice. *Čejkovice: oficiální stránky obce* [online]. 1.6.2011 [cit. 2015-03-16]. Dostupné z: <http://www.cejkovice.cz/cirkev/rimskokatolicka-farnost-cejkovice/kostel-sv-kunhuty/>).

